

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
ÜNİVERSİTELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ UYRUKLU
ÖĞRENCİLERİN GENEL NİTELİKLERİ
VE
ALDIKLARI EĞİTİME İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ

Aysel GENÇ MORİN
(Yüksek Lisans Tezi)

**T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
ÜNİVERSİTELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN
GENEL NİTELİKLERİ VE ALDIKLARI EĞİTİME İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Aysel Genç MORİN

Danışman : Prof.Dr. Dursun GÖKDAĞ

Eskişehir - 1995

**ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ**

ÖZET

Eğitim görme hakkı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile bireye tanınmış en temel haklardan bir tanesidir. Ancak dünya üzerindeki tüm devletler gibi , Türkiye de vatandaşlarının eğitim ihtiyaçlarının tümüne cevap vermede yetersiz kalmakta, güçlüklerle karşılaşmaktadır. Açıköğretim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler hariç tutulacak olursa, Türkiye'de yükseköğretimde okullaşma oranı yüzde yirmiler civarında (17.5) olduğu görülecektir. Talebi karşılayacak yeterli kapasite yaratılamaması Türk Yükseköğretimi'nin içinde bulunduğu en temel sorunlardan biridir. Hızlı nüfus artışı, finansal darboğaz, öğretim görevlisi yetersizliği gibi sorunlar, yükseköğretimde kapasite darlığına yol açan en önemli etmenleri teşkil etmektedirler.

Yükseköğretimde yeterli kapasitelerin yaratılamaması yurt içinde öğrenim görme imkanı bulamayan öğrencilerin bir kısmını yurt dışında başka eğitim olanakları aramaya itmektedir. İşte bu nedenle Türkiye diğer ülkeler arasında, yurt dışında okuyan öğrencilerin yurt içindekilere oranının büyüklüğü açısından ikinci sırada yer almaktadır. Yurt dışında yükseköğrenim gören Türkiye Cumhuriyeti (TC) uyruklu öğrenci sayısı 27.000 dir. Bu öğrencilerin 1/3'üne yakın bir bölümü ise (7787), ülkenin kuzey komşusu olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) bulunmaktadırlar. KKTC üniversitelerinde okuyan gençliğin % 67.5'ini Türkiye'den gelen öğrenciler oluşturmaktadır.

Bu araştırma KKTC üniversitelerinde öğrenim gören TC uyruklu öğrencilerin sosyal ve ekonomik özelliklerini saptamaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Araştırma anketi sistematik örnekleme yoluyla , öğrenci kitlesinin %78 'ini bünyesinde barındıran iki üniversitenin (Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu Üniversiteleri)

öğrencileri arasından seçilen 242 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulanan anketlerin % 47'si geri dönmüş, başka bir deyişle hedef kitlenin %1.8'ine ulaşılabilmektedir.

Araştırma sonuçları KKTC'de bulunan TC uyruklu öğrencilerin çoğunun erkek, yaş ortalamalarının 21.8 ve üniversitelerin en çok rağbet gören bölümlerinin mühendislik, işletme ve ekonomi ile ilgili bölümleri olduğunu göstermiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, KKTC üniversitelerinde öğrenim gören TC uyruklu öğrencilerin 1/3'ünü özel lise ve kolej mezunu öğrenciler teşkil etmektedir. Bu öğrencilerin 1/5'i daha önceki eğitim yaşantılarında sınıf tekrar etmiş ve 1/3'ü ise yeterli puanı alamamaları nedeniyle ÖYSM sınavlarına iki ve daha fazla kez girmişlerdir. Öğrencilerin ÖYS'den aldıkları puanlar genellikle 450 ve altındadır. Araştırmada ayrıca ÖSS sınavında başarısız olduğu ya da hiç girmediği halde üniversitelere kayıt yaptırmış öğrencilerin varlığı da saptanmıştır.

Bu üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin büyük çoğunluğu Türkiye'nin ekonomik olarak kalkınmış üç büyük şehirden (Ankara, İstanbul, İzmir) ve toplumun üst-orta sınıfı olarak adlandırılacak ailelerinden gelmektedirler. Öğrencilerin anne ve babaları genellikle serbest meslek ve ticaret ile uğraşmaktadırlar. Babaların yarısı, annelerin ise 1/3'ü üniversite mezunudur.

Öğrencilerin ortalama aylık harcamaları 1995 mart ayı rakamlarına göre 21 milyondur ve bu harcamalar aileler tarafından karşılanmaktadır.

Öğrencilerin hemen hemen hepsine yakın bir bölümü kendi kiraladıkları evlerde, arkadaşları ile beraber kalmayı seçmişlerdir. Bu evler için ödenen aylık ortalama kira ise 175 \$'dır.

Öğrenciler KKTC 'deki sosyal yaşantılarını tatmin edici bulmamaktadır. Yine anket sonuçları göstermiştir ki öğrenciler boş zamanlarının çoğunu cafe, bar, gazino gibi yerlere giderek geçirmek eğilimindedirler.

Öğrenciler en çok okulların fiziksel olanaklarının yetersizliğinden şikayet etmekte, DAÜ' de öğrenim görenlerin % 70'i ,YDU' dakilerin ise % 30 'u akademik personelin yeterli olduğunu düşünmektedir. Oranların karşılığı araştırma en dikkat çekici bulgularından biridir.

SUMMARY

As cited in both the international Human rights agreement and in the Turkish Constitution, education is one of the basic rights of an individual. But like every other country, Turkey has found it difficult to supply its citizens with necessary education. Excluding open university, the rate of higher education in Turkey is around twenty percent (17.5). Having not enough capacity for the students who want to study at a university is the fundamental problem of the higher education system in Turkey. A rapid increase in population, financial problems, and a shortage of teachers have all contributed to this low capacity.

This capacity problem forces potential students to look for other options in higher education, among them studying abroad. Worldwide, Turkey has the second highest percentage of university students who are studying in foreign countries. The number of the student who study abroad is 27.000. One third of the students (7787) who study abroad do so in the Turkish Republic of Northern Cyprus. 67.5 percent of the total number of the students in TRNC universities come from Turkey.

This research was done in an attempt to draw a socioeconomic profile of students in TRNC universities who come from Turkey.

A questionnaire was prepared specifically for this research and was applied to 242 students, chosen randomly from the student populations of Doğu Akdeniz and Near East universities. These two universities in Cyprus, have the 78 percent of the TRNC's total university student population. The return rate of this questionnaire was 47 percent, which means 1.8 percent of the target population of Turkish students was reached.

Results show that most of the Turkish students in these universities are male, on average 21.8 years old, and majoring in engineering, administration, or economics.

According to the results, one-third of the Turkish students in TRNC universities graduated from private high schools in Turkey. One-fifth of them repeated their classes in the middle or secondary schools. One-third of them attended the university entrance exam at least twice, because of the failure in the first attempt. Most of the student scored 450 or below in the ÖYS. The study also indicated that there were some students who didn't take the university entrance exam at all, or their ÖSS scores were below 105.

Most of the Turkish students come from the three large, economically developed cities which were İstanbul, Ankara and İzmir. The students are from the upper-middle classes of the society. Their parents are most often professionals, such as doctors, lawyers, and business owners in the private sector. Most of parents are university graduates and have jobs.

The average expenditure of a student is about at 21 million TL per month. Most of the students indicated that their families covered all their expenditures.

Three-fourths of the Turkish students live in rental apartments or houses. Most of them share housing with friends, and pay an average of \$175 US monthly.

The respondents didn't consider their social life in the TRNC to be very satisfactory. They spent their free times in cafes, bars, and casinos.

Seventy percent of the DAU respondents found the quality of their education and their academic personnel to be good, where as for YDU students the opposite was true; seventy percent of YDU students found the quality education and of academic personnel to be poor. In both universities students complained about the physical conditions of the classrooms and the universities in general.

İÇİNDEKİLER

ÇİZELGELER LİSTESİ	III
BÖLÜM I . GİRİŞ	1
Türk Yükseköğretiminin Sorunları	2
Kapasite Darlığı	3
Öğretim Elemanı Darboğazı	4
Hızlı Nüfus Artışı	4
Ortaöğretimdeki Okullaşma Oranının Yükselmesi	5
Finansman Darboğazı	5
Merkezi Yerleştirme Sınavından Kaynaklanan Sakıncalar	6
Nitelik Sorunu	6
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yükseköğretim	7
Doğu Akdeniz Üniversitesi	9
Yakın Doğu (Near East) Üniversitesi	13
Lefke Üniversitesi	17
Girne American University	21
International American University	25
Sorun	27
Amaç	30
Önem	30
Sınırlılıklar	31
Sayıtlar	31

BÖLÜM II. YÖNTEM.	32
Evren ve Örneklem	32
Veriler ve Toplanması	32
Veri Toplama Aracı (Anket)	34
Verilerin Toplanması	34
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	35
BÖLÜM III. BULGULAR VE YORUM	36
Öğrencilerin Genel Nitelikleri	36
Toplumsal ve Ekonomik Durumları	39
KKTC’ de Tercih Edilen Fakülteler ve Tercih Nedenleri	42
Kıbrıs’taki Yaşantıları	47
Üniversitelere İlişkin Görüşleri	55
BÖLÜM IV. ÖZET YARGI VE ÖNERİLER	61
Özet	61
Yargı	65
Öneriler	67
EKLER	69
Ek 1 Tablolar	69
Ek 2 Anket Formu	79
Ek 3 Görüşme Formu	87
KAYNAKÇA	88

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO		SAYFA
1.	Üniversite Sınavına Giren ve Yerleştirilen Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı	3
2.	Yükseköğretim GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki Payları	5
3.	KKTC'de Öğrenim Gören Öğrencilerin Sayı ve Uyruklarına Göre Üniversiteler Arası Dağılımı	8
4.	1993-1994 Ders Yılında DAU'deki Öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı	11
5.	Kuruluşundan Bugüne DAU'deki Öğrenci Sayılarının Gelişimi	12
6.	1993-1994 Ders Yılında YDU'da Öğrenim Gören Öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı	15
7.	1989-1995 Yılları Arasında YDU'daki Öğrenci Sayılarının Uyruklara Göre Dağılımı	16
8.	Lefke Üniversitesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölümlere ve Uyruklarına Göre Dağılımı	19
9.	1990-1995 Yılları Arasında Lefke Üniversitesi'ndeki Öğrenci Sayılarının Gelişimi	20
10.	Kuruluşundan Bugüne GAU'deki Öğrenci Sayılarının Bölüm ve Uyruklara Göre Gelişimi	23
11.	1994-1995 Ders Yılında GAU'deki Öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı	24

12.	IAU'nün Kuruluşundan Bu Yana Bölüm ve Uyruklarına Göre Öğrenci Dağılımı	26
13.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	36
14.	Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı	37
15.	Öğrencilerin Bitirdikleri Lise Türüne Göre Dağılımı	38
16.	Kaç Yıl Kaybınız Oldu?	39
17.	Annelerin Mesleği	40
18.	Babalarının Ne İş Yaptığı	41
19.	Ailelerin Aylık Gelirleri	42
20.	Öğrencilerin Üniversite ve Fakülteleere Göre Dağılımı	43
21.	Daha Önce Okunulan Yükseköğretim Kurumunu Bırakma Nedeni	44
22.	ÖYS Aldığı Puanın Kaç Olduğu	45
23.	KKTC'deki Üniversiteleri Tercih Nedenleri	46
24.	Evde Kalanların Evlerini Kaç Kişiyle Paylaştıkları	49
25.	Kalınan Ev İçin Ödenen Kira Miktarı	49
26.	Boş Zamanlarında Neler Yaptıkları	51
27.	Haftada Kaç Akşam Dışarı Çıktıkları	52
28.	Dışarı Çıktıkları Akşamları Neler Yaptıkları	53
29.	Kıbrıs'ta En Çok Sevdikleri Şeyin Ne Olduğu	54
30.	Öğrencilere En Çok Sıkıntı Veren Şeyin Ne Olduğu	55
31.	Verilen Eğitimin Kalitesi Hakkında Ne Düşündükleri	57
32.	Akademik Personelin Niteliklerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı	58
33.	Yatay Geçiş Yapmayı Düşünüp Düşünmediği	60

B Ö L Ü M 1

G İ R İ Ő

Günümüzde eğitim, bireyin biyolojik bir canlı olarak dünyaya gelişi ile topluma katılması arasındaki köprü (Alkan, 1977, sf.4) olmanın ötesinde, toplumsal gelişme ve kalkınmanın da can damarıdır. Nitekim, “Bilgi Çağı” olarak adlandırılan çağımızda, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, vatandaşlarının eğitim düzeyleri ve okullaşma oranları ile de ölçülmektedir.

Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin toplumsal hayata getirdiğı değışikliklerden bir tanesi, yoğun teknoloji kullanımınıdır. Gündelik yaşantı da dahil olmak üzere, yaşamın her alanında karşımıza çıkan bu yoğun kullanım, bireyleri hergün biraz daha bilgi edinmeye zorlamaktadır. Bu nedenle, ilerleme düşünün peşinde, hızla kalkınma yarışına giren tüm ülkeler, bir yandan eğitim sorunlarına ivedi çözümler ararken, diğeryandan vatandaşlarının eğitim düzeylerini daha yukarıya çekebilmek için çabalamaktadırlar.

Ne var ki, okullaşma oranlarının çok yüksek olduğı gelişmiş ülkelerde bile, çeşitli nedenlerle okuyamamış, ya da öğreniminde istediğı kadar ileri gidememiş pek çok insan vardır. Bu sorunun boyutları, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde daha büyüktür. O ülkelerde eğitim, çözüm bekleyen diğeryproblemlerle birleşerek daha karmaşık, çözümü daha zor bir hal almaktadır.

Türkiye, özellikle 1991 yılından sonra, yükseköğretimde yeni kapasiteler yaratma yönünde atılımlarda bulunan bir ülkedir. Ancak yapılan tüm çalışmalara rağmen yaratılan kapasiteler talep artışına paralel bir gelişme gösterememiştir. Her yıl yapılan üniversite seçme ve yerleştirme sınavları ile yükseköğrenim talebinin ancak % 25'ine cevap verilebilmekte, %75'lik bir öğrenci kitlesi açıkta kalmaktadır. Bu kapasite darboğazı, yükseköğrenim çağındaki gençleri ülke dışında başka alternatifler aramaya itmektedir.

Türkiye, yurt dışında öğrenim görmekte olan öğrencilerinin yurt içinde öğrenim görenlere oranı açısından, en yüksek orana sahip ülkelerden birisidir. Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD) tarafından 1994 yılında yayınlanan “Türkiye’de ve Dünyada Yükseköğretim ve Teknoloji” adlı raporun verilerine göre, yurt dışında okuyan Türkiye Cumhuriyeti (TC) uyruklu öğrenci sayısı 27.000 dir. Bu sayının yurt içinde yüksek öğretime kayıtlı toplam öğrenci sayısına oranı % 4, örgün öğretimdeki öğrenci sayısına oranı % 7 dir. Bu 27.000 öğrencinin 1060 tanesini doktora ve master öğrencisi, geriye kalan 25.490’ı ise, çeşitli yabancı ülkelerde lisans eğitimine kayıtlı öğrencilerdir.

Yurt dışında lisans öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin yaklaşık 1/3’ünü Türkiye’nin Güney komşusu olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)’ndeki üniversitelerde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Rakam olarak söylemek gerekirse, 1994-95 öğretim yılında KKTC’deki toplam 5 üniversitede, 7787 TC uyruklu öğrenci okumaktadır. Kimdir bu öğrenciler ? Hangi nedenlerle KKTC’ndeki yükseköğretim kurumlarını yeğlemişlerdir ? Ne gibi sorunları vardır ?... Araştırma bu ve benzeri sorulara yanıt aramaktadır. Ancak daha önce Türk Yükseköğretiminin sorunları ile KKTC’deki üniversitelere ilişkin kimi bilgiler sunulacaktır.

Türk Yükseköğretiminin Sorunları

Üniversite kademesindeki öğrenci ve öğretim elemanı sayılarındaki artışlara rağmen, Türk Yükseköğretim sistemi bugün hala problemlerini çözebilmiş değildir. Gerek ülkenin içinde bulunduğu ekonomik koşullardan, gerek hızlı nüfus artışından, gerekse sistemin kendisinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle yükseköğrenim, bugün kendisine olan talebi karşılayamamakta ve kapasite darlığı yaşamaktadır.

Türk yükseköğretiminde, sistemin her ögesi ile ilgili sorunları vardır. Burada araştırmanın içeriği ile ilgili olanlara değinilmektedir

Kapasite Darlığı

Üniversitelerdeki öğrenci sayısı, 1965 te yaklaşık 50.000 civarındayken, 1975'te 260.000'e 1985'te 398.185'e (TÜSİAD, 1994, sf. 178); 1994'te ise 915.765'e ulaşmıştır. (ÖSYM, 1994). Öğrenci sayısında en yoğun artış 1991-1994 yılları arasında gerçekleşmiş, açılan yeni üniversiteler ve Açıköğretimde yaratılan yeni kapasitelerle 1991'den 1994'e yaklaşık % 50 oranında artış göstermiştir. Bu gün var olan 59 üniversite ile ulaşılan okullaşma oranı % 27.7 dir

ÖSYM istatistiklerine göre 1993-1994 öğretim yılında ÖSYM sınavlarına başvuran 1.249.880 öğrenciden 345 889'u bir yüksek öğretim programına yerleştirilebilmiş 903 991 öğrenci açıkta kalmıştır. Başka bir deyişle başvuran adaylardan yalnız % 27.7'si bir yükseköğretim kurumuna yerleştirebilmiştir. Tablo 1, çeşitli yıllarda, üniversite sınavına giren ve yerleştirilen öğrenci oranlarını göstermektedir.

Tablo 1
Üniversite Sınavına Giren ve Yerleştirilen Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	BAŞVURAN	YERLEŞEN	%
1975	280 504	68 448	24.4
1980	466 963	41 574	18.9
1985	480 463	156 433	32.5
1990	892 975	196 111	21.9
1994	1 249 880	345 899	27.7

Kaynak: ÖSYM İstatistiklerinden yararlanılarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Görüldüğü gibi yirmi yılda başvuru sayısı 4.5, yerleşenlerin sayısı ise 5.1 oranında artmıştır. Bir başka deyişle geçen yirmi yıl içerisinde başvuran ve yerleşenler arasındaki oranda ancak 0.6 gibi çok küçük bir gelişme kaydedilebilmiştir.

Öğretim Elemanı Darboğazı

Türk yükseköğretiminin çözüm bekleyen bir diğer önemli problemi akademik personel darboğazıdır. Bu problemin temel özelliği kısa dönemde çözümlenmesinin mümkün olmayışıdır.

Türkiye Üniversitelerinde, 12 481'i öğretim üyesi (Prof., Doç., ve Yrd. Doç.) olmak üzere, toplam 37 580 öğretim elemanı vardır. Lisans düzeyi programlarda öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 33, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı ise 24'tür. Bu oran öteki ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça yüksek bir orandır. Örnek verilecek olursa, Brezilya'da bu oran 12, Çin, Macaristan ve İsrail'de 6, Fransa'da 18, İngiltere'de 10, Amerika Birleşik Devletleri'nde 16, Japonya'da 7.'dir (YÖK 1993. sf 36).

Hızlı Nüfus Artışı

Hızlı nüfus artışı, eğitim sistemlerini olumsuz etkileyen en önemli etkenlerden birisidir. Türk Yükseköğretimi, nüfus artışına paralel bir gelişme gösterememiş; hızlı nüfus artışının eğitimin her kademesinde yarattığı baskı ve sorunlardan nasibini almış durumdadır.

Ülkenin nüfusu 1927 yılında 13.6 milyon iken, 1985'te 3.5 kat artarak, 50.6 milyon olmuştur. Devlet İstatistik Enstitüsü tahminlerine göre 2000 yılında 73.0 milyonu, bulacaktır. (TÜSİAD- 1990, sf. 96).

1991 DİE verilerine göre Türkiye'deki nüfus artış hızı % 2.17'dir. Ayrıca ülke nüfusunun %60'a yakın bölümünü genç nüfus oluşturmaktadır. 18 - 25 yaşları arasındaki yüksek öğrenim çağı nüfusunun genel nüfusa oranı, %10 civarındadır. Genel nüfus içerisinde üniversite çağı nüfusun bu kadar yüksek oluşu yükseköğretime olan talebi arttıran en önemli faktörlerden biridir.

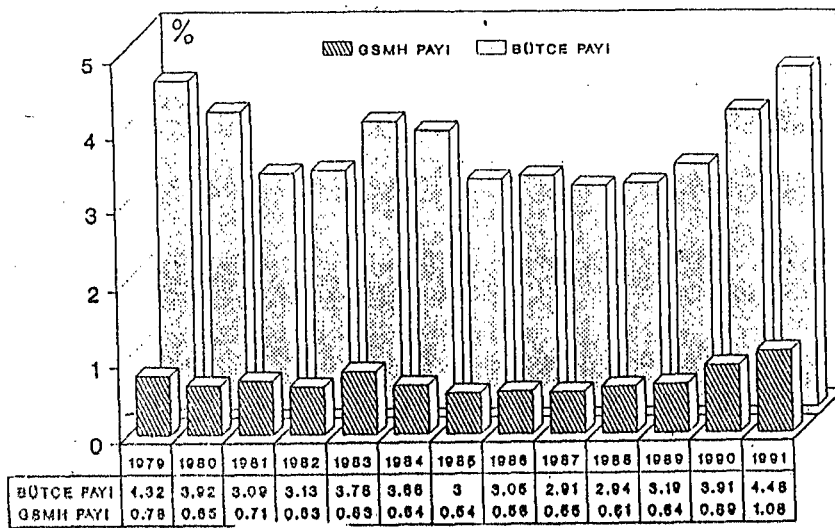
Ortaöğretimdeki Okullaşma Oranının Yükselmesi

Nüfusun hızla artışı yanında yükseköğretime talebi arttıran bir diğer etmen, son yıllarda ortaöğretimdeki okullaşma oranlarını arttırmaya yönelik çalışmalardır. Bu çalışmalar sonucu ortaöğretimde 1984-85 ders yılında % 17.17 olan okullaşma oranı (DPT, 1984 sf. 347) , 1989-90 ders yılında % 35.2'ye ulaşarak % 100 artış göstermiştir. Aynı yıllar arasında yükseköğretimdeki okullaşma oranı % 9.8'den, 14.3'e yükselmiştir. Dahası, 6. Beş Yıllık Plan döneminde, 2000 yılında ortaöğretimdeki okullaşma oranının % 75'e çıkartılması amaçlanmaktadır. Bu durum zaten yeni kapasiteler yaratma konusunda büyük problemleri olan Türk yükseköğretimini ve onun kaynaklarını daha da zorlayacaktır.

Finansman Darboğazı

Türk Yükseköğretiminin içinde bulunduğu bir diğer problem ise finansman darboğazıdır. Türkiye'de 1991 yılında 29 olan üniversite sayısı 1994 yılı sonunda 59'a ulaşmış; ancak bu sayısal artış, yükseköğrenim için devlet bütçesinden ayrılan kaynaklar ile yeterince desteklenemediğinden, sistemde finansal açıdan bir rahatlama görülmemiştir.

Tablo 2
Yükseköğretimin GSMH ve Konsolide Bütçe İçindeki Payları 1979-1991

GSMH 1991- 435 000 (Tahmin)

Kaynak :MEB-YÖK Yükseköğretimi geliştirme Pl. 1992, 2002. sf 29

Tablo 2' de, Türkiye'deki yükseköğretim için ayrılan ödeneklerin 1979 yılından 1991 yılına kadar olan süre içerisinde 17.3 milyardan 4.695.9 milyara ulaştığı görülmektedir. Ancak yine tablodan da görüleceği üzere, ödeneklerin reel değeri, 1979 yılı düzeyinde kalmıştır. Öte yandan, üniversite sayıları iki kat artarken ödeneklerde benzer bir artış sağlanamadığından, üniversite başına düşen ödenek miktarları da düşmüştür.

Merkezi Yerleştirme Sınavından Kaynaklanan Sakıncalar

Merkezi yerleştirme sınavları 1960'lı yıllarda baş gösteren talep yoğunluğu, kontenjan eksikliği ve üniversitelerce ayrı ayrı yapılan giriş sınavlarının yarattığı sorunlara çözüm önerisi olarak geliştirilmiştir. Bugüne kadar kullanılmaya devam edilen Merkezi Sistem Sınavları, günümüzde tartışılır hale gelmiştir.

Merkezi yerleştirme sisteminin yarattığı sakıncalardan bir tanesi açık kontenjanlar oluşturmalarıdır. Bu sistemle yükseköğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerin büyük bir kısmı kendi istek ve yönelimlerine göre değil, puan sıralaması ve fakültelerde açık bulunan kontenjanlara göre yerleştirilmektedirler. Bu durum, öğrenciyi istemediği bir alanda eğitim görmeye zorladığı için, tekrar tekrar sınavlara girmesine neden olmaktadır. Tekrar sınavlara katılarak yeniden yerleştirilen öğrenciler bir yandan ilk defa sınava girenler için kapasite darlığı yaratırken, diğer yandan da okumakta olduğu üniversitede kontenjan boşluğuna neden olmaktadır. Nitekim yapılan bir araştırmada (Serter, 1991.sf.9), üniversitelerin, her yıl %20 oranında kendi içlerinde öğrenci almakta oldukları saptanmıştır.

Nitelik Sorunu

Hızlı nüfus artışı, yükseköğretimin içinde bulunduğu ekonomik darboğaz, öğretim görevlisi konusunda yaşanan sorunlar..., bu kademedeki kalite problemini de beraberinde getirmektedir. Üniversitelere bütçeden ayrılan yatırım ödeneklerinin

yetersizliği yeni kapasitelerin yaratılmasını engellediği gibi, araç, gereç, labaratuvar eksikliği, öğretim görevlisi açığı gibi, sorunlarla da birleşerek yükseköğretimdeki mevcut öğrencilere nitelikli eğitim verme olanağını kısıtlamaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yükseköğretim

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve işleyişi, "Yükseköğretim Kurumları Kuruluş, Görev, Denetleme ve Akreditasyonu Yasası İçdüzeni", kısaca YÖDAK adı ile bilinen yasa ile düzenlenmiştir. Bu yasanın oluşturulmasına dair amaçlar YÖDAK yasının "Genel Kurallar" başlıklı 1. Bölümünün 4. fıkrasında şu şekilde belirlenmiştir.

1. KKTC sınırları içinde kurulan ve kurulacak olan yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumluluklarını öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde belirlemek ve gözetim ve denetim işlerini yürütmek.

2. Yükseköğretim kurumlarının akreditesi ve bununla ilgili gözetim ve denetim işlevlerini yürütmek (YÖDAK Yasası, 1992 sf.1)

YÖDAK Yasasına göre, bir öğretim kurumunun yükseköğretim kurumu olarak tanımlanabilmesi için; lisans düzeyinde öğretim yapması ve en az iki fakültesinin bulunması gerekmektedir. Ancak akademik programları bakımından akredite (işleyiş izni) almış bir başka üniversiteye bağılı olan ve o üniversitenin belgelerini kullanan, lisans derecesinde öğretim yapıp en az iki fakültesi bulunan üniversite kolejleri de bu kanun çerçevesinde üniversite sayılmaktadır.

Bir yükseköğretim kurumuna akreditasyon 5 yıllık bir süre için verilir. Yükseköğretim kurumlarının, 5 yıllık akreditasyon süresi dolmadan, akreditasyonun devamı için tekrar başvurmaları gerekmektedir. Üniversiteler kendi müfredat programlarını kendileri belirledikleri gibi, hazırladıkları özel iç tüzük ve yönetmeliklerle öğrenci kabulü, giriş, sınav geçme... şartlarını kendileri belirleme hakkına sahiptirler. Yükseköğretim kurumları yalnızca kuruluş aşamasında Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı (MEKB) tarafından izlenmekte ve yukarıda açıklanan YÖDAK yasası çerçevesinde değerlendirilmektedirler.

Şu anda KKTC’de YÖDAK tarafından akredite edilmiş, eğitim-öğretim yapan toplam 5 üniversite vardır. Bunlar, Girne American University, International American University, Near-East (Yakın Doğu) University, Lefke Üniversitesi ve Doğu Akdeniz Üniversitesidir. Bunlardan Girne American University, Yakın Doğu Üniversitesi ve International American University özel sermaye girişimleri olarak kurulmuştur. Diğer iki üniversiteden Doğu Akdeniz Üniversitesi yarı devlet, yarı özel statüde; Lefke Üniversitesi ise Arap sermayesi ile kurulmuş bir vakıf üniversitesidir.

Bu üniversitelerde toplam 11.535 öğrenci eğitim görmektedir. (MEBK 1994-95). Bu öğrencilerden 7.787’sini TC uyruklu öğrenciler; geriye kalan kısmını ise KKTC uyruklu öğrenciler ve istatistiklerde 3. ülkeler başlığı altında gösterilen Arap ülkeleri, Almanya, İtalya, Amerika gibi ülkelerden gelen öğrenciler oluşturmaktadırlar.

KKTC’de eğitim gören öğrencilerin uyruk ve sayılarına göre üniversiteler arasındaki dağılımı aşağıdaki gibidir;

Tablo.3

**KKTC’de Öğrenim Gören Öğrencilerin Sayı ve Uyruklarına göre
Üniversiteler Arası Dağılımı**

ÜNİVERSİTENİN ADI	ÖĞRENCİ SAYISI ve UYRUKLARI			
	KKTC	TC	3. ÜLKELER	TOPLAM
DOĞU AKDENİZ UNİ	2386	3877	456	6629
NEAR-EAST UNİVERSİTY	456	2179	182	3367
LEFKE UNİVERSİTESİ	226	574	41	841
GİRNE AMERİCAN UNİ.	25	470	7	514
INT. AMERİCAN UNİ	39	147	7	184
TOPLAM	3142	7787	705	11535

Kaynak: MEKB 1994-1995 yılı istatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAU), ilk olarak 1979 yılında KKTC'nin Magosa kenti sınırları içerisinde, Yüksek Teknoloji Enstitüsü adıyla kurulmuştur. Üniversite 1986 yılında KKTC Paramentosunun aldığı bir kararla "Doğu Akdeniz Üniversitesi" adı altında bir vakıf üniversitesine dönüştürülmüştür. Yarı özel, yarı devlet destekli olarak kurulan üniversite, bugün KKTC'nin en gelişmiş üniversitesi konumundadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde 3 fakülte, 2 yüksekokul bulunmaktadır. Eğitim süresi Fakültelerde 4, yüksekokullarda 2 yıl olarak belirlenmiştir. Ancak Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nun iki yıllık ve dört yıllık iki ayrı bölümü bulunmaktadır. DAU'de 4 yıllık lisans eğitim veren fakülteler ile fakültelerdeki programlar şunlardır:

MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ

- *Elektrik ve Elektronik Mühendisliği
- *Bilgisayar Mühendisliği
- *İnşaat Mühendisliği
- *Makina Mühendisliği
- *Endüstri Mühendisliği
- *Mimarlık

İŞLETME-EKONOMİ FAKÜLTESİ

- *İşletme
- *Ekonomi
- *Uluslararası İlişkiler
- *Bankacılık

FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

- *İngiliz Dili ve Edebiyatı
- *İletişim

*Kimya ve Bilgisayar

*Uygulamalı Matematik ve Bilgisayar Bilimleri

TURİZM VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU

*Turizm ve Otel İşletmeciliği (DAU Broşürü, 1994, sf.13)

Üniversitede iki yıllık önlisans eğitimi veren programlar ise şunlardır:

MESLEK YÜKSEKOKULU

- * Bilgisayar Programcılığı ve Bilgi Teknolojisi
- * Elektrik ve Elektronik Teknisyenliği
- * İnşaat Teknisyenliği

Kadrosunda 30 Profesör, 44 Doçent, 48 Yardımcı Doçent, 52 Öğretim Görevlisi ve 110 okutman ve Asistanı bulunmaktadır¹. YÖK tarafından Türkiye'deki üniversitelere denkliği kabul edilmiş olan DAU, öğrencilerine doktora ve master yapma olanağı da sağlamaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde eğitim dili İngilizcedir. İngilizcesi yeterli düzeyde olmayan öğrenciler için ayrıca bir hazırlık sınıfı bulunmaktadır. Bu bölümün süresi bir yıldır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi bünyesinde bulunan programların kayıt koşulları öğrencilerin uyruklarına göre değişmektedir. Lisans programlarına TC uyruklu öğrenciler ÖYS sınavı ile KKTC uyruklular da DAU tarafından düzenlenen ve yapı olarak ÖYS sınavına benzeyen özel bir giriş sınavı yerleştirilmektedirler. Üniversitede iki yıllık programlara kayıt ise ÖSS sınav sonuçlarına göre yapılmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde eğitim paralıdır. 1995-1996 eğitim yılı için bu ücret yıllık 2600 Amerikan Dolarıdır. İki eşit taksitte ödenir.

¹ 15 Mayıs 1995 tarihinde DAÜ Rektör Yardımcısı Haluk TOSUN ile yapılan görüşme tutanakları

Tablo 4: 1993-1994 Ders Yılında DAU'deki Öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı

(1993-1994 Öğretim Yılı)

	İŞLETME-EKONOMİ FAKÜLTESİ			MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ					MESLEK YÜKSEKOKULU					FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ							
	İşletme	Ekonomi	Uluslararası İlişkiler	Elektrik ve Elektronik Müh.	İnşaat Müh.	Makina Müh.	Bilgisayar Müh.	Mimarlık	Bilgisayar	Elektrik ve Elektronik	Makina Teknis	İnşaat Teknis	Matematik	Fizik	Kimya	İngilizce	Turizm ve Otelcilik (2 Yıllık)	(4 Yıllık)	Hazırlık Okulu	Toplam	
KKTC	179	72	102	78	58	19	20	54	76	24	-	29	61	-	27	184	85	21	570	1659	
TC	567	218	190	328	370	213	21	119	88	17	-	26	50	2	34	61	124	13	718	3159	
III. Ülkeler	67	6	8	162	73	66	9	7	3	2	-	1	8	-	4	8	13	2	13	452	
TOPLAM	813	296	300	568	501	298	50	180	167	43	-	56	119	2	65	253	222	36	130		
GENEL																					
TOPLAM	1409			1597					266					439						1559	5270

Kaynak: MEKB'nin 1994 yılı istatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

1993-1994 öğretim yılında 5270 olan öğrenci sayısının aynı yıl içinde bölümlere göre dağılımı ise Tablo 4'deki gibidir:

Tablo 4'de, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin yaklaşık % 57 sinin TC uyruklu öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Üniversitenin kuruluş tarihinden bu yana öğrenci sayısındaki gelişme ve öğrencilerin uyruklarına göre dağılımı ise tablo 5' teki gibidir.

Tablo 5
Kuruluşundan Bugüne DAU'deki Öğrenci Sayılarının Gelişimi

UYRUKLAR	YILLAR						
	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95
KKTC	719	714	715	865	1025	1659	2386
TC	1122	1801	2326	2541	2774	3159	3787
3.ÜLKELER	438	514	544	559	447	452	456
TOPLAM	2279	3029	3585	3964	4276	5270	6629

Kaynak: KKTC, Devlet Planlama Dairesi 1995 yılı Programı ve KKTC Milli Eğitim Kültür Bakanlığı istatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde eğitim paralıdır. Öğrenciler öğrenim ücretlerini dönem kayıtları sırasında öderler. Üniversitenin başarılı öğrenciler için sağladığı kısmi burs olanakları da mevcuttur. Öğrencilere verilecek burs, öğrencinin başarı durumuna ve üniversitenin o yıl burs için ayırdığı bütçeye göre değişmektedir.

Üniversitede, öğrencilerin eğitim faaliyetlerini sürdürdükleri toplam 8 bina bulunmaktadır, iki yeni bina da inşaat halindedir. Kampüs içinde mevcut tenis kortu, halı saha, basketbol alanı ile öğrencilere spor yapma olanağı tanınırken; büyük bir spor kompleksinin yapımı da devam etmektedir. Okul bünyesinde öğrenciler tarafından kurulup işletilen 30 farklı sosyal kulüp ile öğrencilerinin sosyal etkinliklerine destek sağlayan üniversite, KKTC'deki en gelişmiş ve çağdaş üniversite olarak eğitim hayatına devam etmektedir.

Yakın Doğu (Near-East) Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) 1988 yılında, KKTC'nin başkenti ve tarihi kenti olan Lefkoşa'da kurulmuştur. (YDÜ Kataloğu 1995, sf.1) Üniversite, YÖK tarafından da tanınmış özel bir yüksek öğretim kurumudur.

Toplam 350 dönümlük arazi üzerine kurulmuş olan üniversite kampüsü, şehir merkezine servis araçları ile 10 dakika uzaklıktadır.

Yakın Doğu Üniversitesi'nin; İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik, Mimarlık ve Fen-Edebiyat olmak üzere toplam dört fakültesi bulunmaktadır. Üniversitede, adı geçen fakültelere bağlı olarak kurulmuş 14 bölüm mevcuttur. Bu bölümler:

İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ

- *İşletme Bölümü
- *Ekonomi Bölümü
- *Uluslararası İlişkiler Bölümü
- *Bilgisayar-Enformatik Bölümü
- *Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü

MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ

- *Bilgisayar Mühendisliği
- *Elektrik-Elektronik Mühendisliği

*İnşaat Mühendisliği

*Bilgisayar-Enformatik Bölümü

MİMARLIK FAKÜLTESİ

*Mimarlık Bölümü

*İç Mimarlık Bölümü

FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

*İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

*Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

*Psikoloji Bölümü (YDU Kataloğu, 1995, sf.14)

KKTC'deki diğer tüm üniversitelerde olduğu gibi, Yakın Doğu Üniversitesi'nde de eğitim dili İngilizcedir. Bu nedenle okula kaydolun öğrencilerden İngilizce bilgisi yeterli düzeyde olmayanlar için kurulmuş bir de hazırlık okulu bulunmaktadır.

Yakın Doğu Üniversitesi, başta Türkiye olmak üzere, ABD Avustralya, Almanya, İtalya, Türkî Cumhuriyetler ve Arap ülkeleri gibi toplam 12 değişik ülkeden gelen, karma bir öğrenci yapısına sahiptir. 1993-1994 öğretim yılında toplam 2397 olan öğrenci sayısı 1994-1995 ders yılında 3367 ye ulaşmıştır (MEKB. 1994). Bu öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere ve uyruklarına göre dağılımı Tablo 6'daki gibidir.

Tablo 6: 1993-1994 Ders Yılında YDU'da Öğrenim Gören Öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı

(1993-1994 Öğretim Yılı)

Bölümler	İktisadi ve İd. Bilimler Fakültesi				Mühendislik Fakültesi				Edebiyat Fakültesi	Hazırlık okulu (ingilizce)	Toplam
	Bilgisayar Enformatik Bölümü		İşletme	Ekonomi	Uluslararası İlişkiler	Bilgisayar Mühendisliği	Elkt. Elektr. Müh.	İnşaat Müh.	Mimarlık	İngiliz Dili ve Edebiyatı	
KKTC	38	71	3	26	5	6	5	27	15	116	312
TC	63	468	44	48	197	126	121	256	26	532	1881
III. Ülkeler	18	40	1	3	37	56	4	9	4	12	204
TOPLAM	119	579	48	77	239	188	150	292	45	660	
GENEL											
TOPLAM		823					869		45	660	2397

Kaynak: DPO, 1995 yılı KKTC Kalkınma Programı, sf.6

Üniversitenin kuruluşundan bu yana öğrenci sayısı açısından gösterdiği gelişim Tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7
1989-1995 Yılları Arasında YDU'daki Öğrenci Sayılarının Uyruklara Göre Gelişimi

UYRUKLAR	YILLAR					
	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95
KKTC	71	117	182	281	312	446
TC	124	680	1460	1553	1881	2719
3. ÜLKELER	-	5	11	156	204	182
TOPLAM	195	802	1653	1990	2397	3367

KAYNAK: KKTC, Devlet Planlama Dairesi 1995 Yılı Programı ve -MEKB istatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Yakın Doğu Üniversitesi'nin belirlediği öğrenci kabul koşulları, öğrencinin uyruğuna göre değişim göstermektedir. TC uyruklu öğrenciler için ÖSYS birinci basamak sınavından en az 105 puan almak ön koşul sayılırken; ÖYS sınavında YDU'yü seçerek, merkezi sistemle okula yerleştirilmiş öğrenciler de bulunmaktadır. 3. Dünya Ülkeleri adı ile tanımlanan ülkeler ve KKTC vatandaşları ise, üniversite tarafından düzenlenen özel bir sınavla okula alınmaktadırlar.

Yakın Doğu Üniversitesi'nde eğitim paralıdır. 1995-1996 öğretim yılı için bu ücret 2900 Amerikan Doları olarak belirlenmiştir. Öğrenciler bu paranın yarısını kayıt başında yarısını ise ikinci dönem başında ödemektedirler. (YDU Kataloğu, 1995, sf. 210)

Üniversite kampüsü içinde 800 öğrenciye hizmet verebilecek üç ayrı yurt binası bulunmaktadır. 1995-1996 ders yılında iki yataklı oda ücreti 850 Amerikan Doları, dört yataklı oda ücreti ise 550 Amerikan dolarıdır. (YDU Tanıtım Broşürü, sf.21)

Üniversite, başarılı öğrencilerine burs olanağı da sağlamaktadır. Kredili sistem uygulanan üniversitede 4 üzerinden dört tutturan öğrenciye tam, 3.5 tutturan öğrenciye ise yarım burs verilmektedir. (YDÜ Kataloğu, 1995, sf. 22)

Öğretim görevlisi açısından ise üniversite, KKTC de bulunan ikinci büyük üniversite durumundadır. 15 profesör, 18 doçent, 17 yardımcı doçent, 33 doktoralı ve 48 masterlı öğretim elemanı ve 81 okutman olmak üzere toplam 212 akademik personel bulunmaktadır.²

Kampüs içinde toplam 4 binada eğitim veren okulda, öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, bir kafeterya, bir alışveriş birimi, birer futbol, voleybol ve basketbol sahası ve de tenis kortu bulunmaktadır.

Lefke Üniversitesi

Lefke Üniversitesi (LÜ), ilk olarak 1989 yılında, İslam Kalkındırma Bankası tarafından KKTC ye bağış amacıyla Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a verilen yaklaşık 1.2 milyar Dolar ile Kıbrıs Bilim Vakfı adı altında kurulmuştur (LÜ Broşürü, 1992, sf.1). Amacı, "Bilimsel faaliyetlere öncülük etmek, destek sağlamak ve KKTC'nin geri kalmış bir bölgesi olan Lefke'nin kalkınmasına katkıda bulunmak³ " olarak belirlenen vakıf, 1990 yılında bakanlar kurulunun izni ve kararıyla üniversiteye dönüştürülmüştür. Üniversiteye öğrenci alımına 1990 yılında, 200 kişinin başvurusu kabul edilerek başlanmıştır (LÜ Kataloğu, 1992, sf.1)

² 18 Nisan 1995 tarihinde YDÜ Rektör Yardımcısı Erdoğan Saracoğlu ile yapılan görüşme tutanakları

³ 3 Mayıs 1995 tarihinde Lefke Üniversitesi Rektör Yardımcısı Hüseyin Talıldil ile yapılan görüşme tutanakları

Mimarlık Yüksekokulu olarak eğitim hayatına başlayan üniversitenin, bugün 9 farklı alanda eğitim veren 3 fakültesi bulunmaktadır. Bunlar

MİMARLIK MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ

- *Mimarlık
- *İç Mimarlık
- *İnşaat Mühendisliği

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ

- *Bilgisayar Programcılığı
- *Basın Yayın
- *İngiliz Dili ve Edebiyatı

EKONOMİK VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ

- *Ekonomi
- *İşletme
- *Uluslararası İlişkiler (LÜ Broşürü sf 4).

KKTC'nin Lefke kentinde yaklaşık beş yıldır Türk ve Yabancı öğrencilere eğitim veren üniversitenin eğitim dili İngilizcedir. Bu nedenle Üniversitede İngilizcesi yetersiz olan öğrencilere lisans eğitimleri öncesinde yeterli İngilizce öğrenme imkanı tanıyan bir de hazırlık okulu bulunmaktadır.

Lefke Üniversitesi de başta Türkiye ve Arap ülkeleri olmak pek çok değişik ülkeden gelen öğrencilerin oluşturduğu, karma bir öğrenci yapısına sahiptir. 1993-1994 öğretim yılındaki toplam 750 öğrencisinin, öğrenim gördükleri bölümlere ve uyruklarına göre dağılımı Tablo 8'dedir:

Tablo 8: Lefke üniversitesindeki öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı

(1993-1994 Öğretim Yılı)

Uyruklar	Yapılaşmış Çevre Mimarlık Mühendislik Fakültesi					İşletme ve Ekonomi Fakültesi				Hazırlık Okulu	Toplam
	<u>Mimarlık</u>	<u>İnşaat Müh.</u>	<u>İç mimarı</u>	<u>İşletme Yön.</u>	<u>Uluslararası İls.</u>	<u>Ekonomi Böl.</u>	<u>İngiliz Dili</u>	<u>Bilgisayar Bil</u>	<u>Basın Yayın</u>		<u>Genel Toplam</u>
KKTC	21	2	3	17	1	1	5	14	1	103	168
TC	132	53	4	154	-	14	17	18	-	177	569
III. Ülkeler	4	1	1	3	-	-	-	4	-	-	13
TOPLAM	157	56	8	174	1	15	22	36	1	280	
GENEL											
TOPLAM		221				190		59		280	750

Kaynak: DPO, 1995 Yılı KKTC Kalkınma Programı, sf 8/14

Üniversitenin kuruluşundan bu yana öğrenci sayısı açısından gösterdiği gelişme öğrencilerin uyruklarına göre Tablo 9'daki gibi bir dağılım göstermektedir.

Tablo 9
1990-1995 Yılları arasında Lefke Üniversitesi'ndeki Öğrenci sayılarının Gelişimi

UYRUKLAR	YILLAR				
	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95
KKTC	23	43	60	168	226
TC	193	370	406	569	574
3. ÜLKELER	3	5	11	13	41
TOPLAM	219	418	477	750	841

Kaynak: KKTC, Devlet Planlama Dairesi 1995 Yılı Programı ve MEKB İstatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Lefke Üniversitesi'nin belirlediği öğrenci kabul koşulları diğer KKTC Üniversitelerindeki koşullarla hemen hemen aynıdır. TC uyruklu öğrenciler ÖSYM tarafından merkezi sistemle yerleştirilebildikleri gibi, ÖSS sınavında aldıkları puanla da üniversiteye kayıt yaptırabilmektedirler. Üçüncü ülkelerden gelen öğrenciler ve KKTC uyruklular ise üniversite tarafından düzenlenen sınavlardaki başarılarına göre alınmaktadır. TC öğrencileri için ÖSS sınavından 105 ve üstü puan almış olmak yeterli sayılmaktadır.

1995-1996 öğretim yılında LÜ'nün öğrencilerden aldığı ücret TC uyruklu öğrenciler için 3600 Amerikan Doları olarak KKTC uyruklular için ise 2400 Amerikan

Doları olarak belirlenmiştir. Öğrenciler bu paranın yarısını kayıt başında yarısını ise ikinci dönem başında ödemektedirler ⁴

Girne American University

Girne Amerikan Üniversitesi (GAÜ), ilk olarak 1985 yılında KKTC'nin Girne kenti sınırları içerisinde University College of Northern Cyprus adıyla özel bir üniversite olarak kurulmuş ve 1986 yılında lisans eğitim vermeye başlamıştır. 1988 yılında Southeastern University (Washington D.C.) tarafından akredite edilmiş ve bu tarihten başlayarak üniversite, Southeastern University'nin Girne Kampüsü olarak eğitim hayatına devam etmiştir. (GAÜ Kataloğu, 1994, sf.4)

Girne Ticaret limanının yanında konumlandırılmış olan Üniversitenin, henüz bir kampüsü yoktur. Üniversite eğitim faaliyetlerini, konut olarak inşaa edilmiş kiralık binalarda sürdürmektedir. Yapımına 1994 yılında başlanan yeni kampüsün inşaatı devam etmektedir.

Girne Amerikan Üniversitesi'nin 2 fakültesi, 2 yüksekokul vardır. Eğitim süresi fakültelerde 4, yüksekokullarda ise 2 yıl olarak belirlenmiştir.

GAÜ'de 4 yıllık lisans ve 2 yıllık ön lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullar ile bunların programları aşağıdaki gibidir

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ

- *Elektronik Mühendisliği
- *Bilgisayar Mühendisliği
- *Endüstri Mühendisliği
- *Mimarlık
- *İç Mimarlık

---

⁴3 Mayıs 1995 tarihinde, Lefke Üniversitesi Rektör Yardımcısı Hüseyin Tatlıdil ile yapılan görüşme tutanakları

İŞLETME-EKONOMİ FAKÜLTESİ

- *İşletme
- *Ekonomi
- *Uluslararası ilişkiler
- *Bankacılık ve Finansman
- *Bilgi İşlem Sistemleri
- *Halkla ilişkiler Kamu Yönetimi
- *Uluslararası İşletmecilik

KONAKLAMA VE TURİZM İŞLETMECİLİĞİ

- *Konaklama İşletmeciliği
- *Turizm İşletmeciliği

MESLEK YÜKSEKOKULU

- *Bankacılık
- *Bilgi İşlem Sistemleri
- *Halkla İlişkiler
- *İşletme
- *Muhasebe
- *Pazarlama
- *Turizm-Konaklama ve Otel İşletmeciliği (GAÜ Tanıtım Broşürü, 1994, sf.13).

Kadrosunda 3 Profesör, 6 Doçent, 10 Yardımcı Doçent, 4 doktoralı, 4 yüksek lisanslı ve 27 öğretim elemanı olan GAÜ, YÖK tarafından da tanınmıştır. Üniversite 4 yıllık lisans programını bitiren öğrencilere ilgili oldukları bölümlerde doktora ve master yapma olanağı da sağlamaktadır. (Kıbrıs Gazetesi, 6 Aralık 1994, sf.5).

Üniversitenin kayıt koşulları tıpkı diğer KKTC üniversitelerinde olduğu gibi öğrencilerin uyruklarına göre değişmektedir. Lisans programlarına TC uyruklu öğrenciler

ÖYS ve ÖSS sınavı ile KKTC uyruklular da GAU tarafından düzenlenen özel bir giriş sınavı ile yerleştirilmektedirler.

Girne Amerikan Üniversitesi'nin eğitim dili İngilizcedir. Bu nedenle İngilizcesi yeterli düzeyde olmayan öğrenciler için kurulmuş bir de hazırlık okulu bulunmaktadır.

Üniversitenin kuruluşundan bu yana uyruklarına göre öğrenci sayısındaki gelişme Tablo 10'daki gibi olmuştur.

TABLO 10
Kuruluşundan bugüne GAU'deki Öğrenci Sayılarının Bölüm ve Uyruklara Göre Gelişimi

UYRUKLAR	YILLAR					
	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95
KKTC	5	14	12	12	14	39
TC	214	184	269	215	227	147
3. ÜLKELER	-	8	8	3	4	7
TOPLAM	219	206	292	230	245	193

Kaynak: Devlet Planlama Dairesi 1995 Yılı Programı ve MEKB İstatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Girne Amerikan Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin % 91.8 gibi büyük bir bölümünü Türkiye'den gelen öğrenciler oluşturmaktadır. KKTC üniversiteleri arasında en büyük TC uyruklu öğrenci yüzdesi GAÜ'ne aittir.

GAÜ Kayıt Müdürlüğünden alınan bilgilere göre 1994-95 ders yılında kurumda eğitim gören öğrencilerin dağılımı ise şöyledir:

TABLO 11
1994-95 Ders Yılında GAÜ'deki Öğrencilerin Bölüm ve Uyruklarına Göre Dağılımı

	KKTC	TC	3.ÜLKELER	TOPLAM
İşletme Fakültesi	5	223	5	233
Turizm	3	28	2	33
Bilgi İşlem	1	8	3	12
Halkla İlişkiler	-	6	-	6
Endüstri/Elektronik Mh	-	24	-	24
Kamu Yönetimi	1	4	-	5
Ekonomi	-	6	-	6
Mimarlık	-	4	-	4
İç Mimarlık	-	5	1	6
Bankacılık	-	2	-	2
MASTER (İşletme)	5	3	6	14
HAZIRLIK	10	147	2	159
TOPLAM	25	470	19	514

Kaynak:GAU Kayıt Müdürlüğü 1994-1995 Ders Yılı tutanaklarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Gime Amerikan Üniversitesi'nde eğitim paralıdır. Öğrenciler öğrenim ücretlerini dönem kayıtları sırasında öderler. 1995-1996 ders yılı için saptanan yıllık ders ücreti 4200 Amerikan Dolarıdır. Bu ücrete kitap masrafları dahildir. Üniversitenin başarılı öğrenciler için sağladığı kısmi burs olanakları da mevcuttur. Öğrencilere verilecek burs, öğrencinin başarısına göre değişmektedir.

International American University

International American University (IAU), 1993 yılında KKTC'nin Girne kenti sınırları içerisinde kurulmuş ve 78 öğrenci ile eğitim hayatına başlamıştır. (IAU Broşürü, 1994, sf.1.). International American University'nde 4 fakülte bulunmaktadır. Bunlar;

MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ

- *Mimarlık
- *İç Mimarlık
- *Görsel Sanatlar
- *Moda ve Tekstil Desinatörlüğü

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ (College of Liberal Arts)

- *İletişim ve Gazetecilik
- *Uluslararası İlişkiler

İŞLETME FAKÜLTESİ

- *Bilgi İşlem Sistemleri
- *İş İdaresi
- *Otel ve Restoran Yönetimi
- *Seyahat Turizm

HUKUK FAKÜLTESİ

- *Hukuk (IAU Broşürü, 1994, sf.25).

Diğer bütün KKTC üniversitelerinde olduğu gibi International American University'de eğitim dili İngilizcedir. Bu nedenle okulda bir de hazırlık bölümü bulunmaktadır.

Üniversitenin kayıt koşulları diğer KKTC üniversitelerinin kayıt koşulları ile hemen hemen aynıdır. Lisans programlarına TC uyruklu öğrenciler ÖYS-ÖSS sınavı ile

KKTC uyruklular da IAU tarafından düzenlenen özel bir giriş sınavı ile yerleştirilmektedirler. TC uyruklu öğrenciler arasında ÖSS veya ÖYS'ye hiç girmemiş ya da ÖSS den 105 puanın altında puan almış öğrenciler de bulmak mümkündür. Lisans programına kabul edilen, ancak yeterli İngilizce bilgisine sahip olmayan öğrenciler, İngilizce hazırlık okulunun yoğunlaştırılmış İngilizce programına katılırlar.

International Amerikan University'de eğitim gören öğrencilerin de büyük bir bölümünü Türkiye'den gelen TC uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Üniversitenin kuruluşundan bu yana uyruklarına göre öğrenci sayısındaki artış Tablo 12'de görüldüğü gibidir.

TABLO 12
IAU'nün Kuruluşundan Bu Yana Bölüm ve Uyruklarına Göre Öğrenci Dağılımı

BÖLÜM	KKTC	TC	3. ÜLKE	TOPLAM
Uluslararası İşletme	9	55	2	66
Otel ve Restoran İşletmeciliği	3	1	-	4
Seyahat ve Turizm İşletmeciliği	4	7	-	8
Bilgisayar Emfor. Sistemleri	-	5	-	5
Mimarlık	1	10	-	11
İç Mimarlık	1	3	1	5
Moda-Tekstil Desinatörlüğü	-	1	-	1
Görsel Sanatlar	1	1	-	2
İletişim ve Gazetecilik	1	7	-	8
TOPLAM	17	90	3	110

Kaynak: KKTC Devlet Planlama Dairesi 1995 Yılı Programı ve MEKB İstatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

MEKB den alınan bilgilere göre 1994-95 ders yılında öğrenci sayısı 110'dan 184'e ulaşmıştır (IAU Kayıt İşleri ve MEKB, 1995, sf. 191).

Üniversitede eğitim paralıdır. Öğrenciler öğrenim ücretlerini dönem kayıtları sırasında öderler. 1995-1996 ders yılı için saptanan yıllık ders ücreti 3000 Amerikan Dolarıdır (IAU Kayıt İşleri, 1995).

Sorun

En eskisi 1986 yılında kurulmuş, yaklaşık on yıllık kısa bir geçmişe sahip olan Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki üniversiteler, çoğunluğu Türkiye'den gelen talep karşısında, hızla öğrenci sayılarını arttırmakta ve Türkiye'deki yükseköğrenim gençliği için yeni bir alternatif oluşturmaktadır.

Giriş koşullarının TC üniversitelerine göre daha kolay olması, YÖK tarafından tanınmaları, TC üniversitelerine yatay geçiş olanağının olması, yurt dışındaki bir takım üniversitelerce akredite edilmiş dipolomalar vermeleri... KKTC'de faaliyet gösteren bu üniversiteleri öğrenciler için çekici kılmaktadır.

TC uyruklu öğrenciler bu üniversitelere ÖSS ve ÖYS sınavlarının her ikisi ile de kayıt yaptırabilmektedirler. 1993 yılından sonra YÖK tarafından tanınarak ÖSYM sınav kılavuzlarında yer almaya başlayan KKTC Üniversitelerine, Türkiye'deki üniversitelere kıyasla çok daha düşük ÖYS puanıyla kayıt yaptırmak mümkündür. Bu üniversiteler ayrıca, ÖSS sınav sonucuna göre kayıt yaptırabilme olanağı da tanımaktadırlar. TC uyruklu öğrenciler için ÖSYM sınavının birinci basamağında 105 ve daha fazla puan almanın ve harçları ödeyebilecek mali güce sahip olmanın kayıt için ön koşul sayıldığı sistemde, öğrenciler ayrıca istedikleri bölüme kayıt yaptırabilme serbestisine de sahiptirler. Dahası, bu puanı almadan kayıt yaptırmış öğrencilere de rastlamak mümkündür. Bu öğrenciler üniversitelere "misafir öğrenci", "şartlı öğrenci" vb. adlarla kaydedilmekte ve hazırlık sınıfında başarılı olmaları halinde kayıt tutanakları, asil öğrenci olarak değiştirilmektedir.

Sahip oldukları öğrenci kitlesi açısından, varlıklarını büyük oranda Türkiye'ye bağımlı olarak sürdüren bu üniversiteler, mezunlarını da Türk ekonomisine dönüt olarak geri vermektedir. Böylece daha önce Türk Yükseköğretim sistemi tarafından elenmiş ya da elenebilecek olan öğrenciler mezuniyet sonrası aynı sisteme geri dönmektedirler.

Çok kısa bir tarihe sahip olmaları nedeniyle bu üniversiteler, gerek insan kaynakları, gerekse alt yapı eksikliklerinden kaynaklanan pek çok sorunla karşı karşıyadırlar. Bu sorunlardan en önemlisi öğretim üyesi açığıdır. KKTC üniversitelerinde öğretim üyesi (profesör, doçent, yardımcı doçent) başına yaklaşık 56 öğrenci düşmektedir. Türkiye'de bu oran 24'tür. Üniversiteler bu açığı Türkiye'den gelen yarı zamanlı (part-time) öğretim görevlileri ile kapatmaya çalışmaktadırlar.

Kıbrıs Gazetesi tarafından 1994 yılında yapılan bir araştırmaya göre KKTC üniversitelerinde toplam 57 profesör, 72 doçent, 154 öğretim görevlisi ve 274 okutman bulunmaktadır. Adı geçen gazete, "Üniversitelerimiz Hoca Fakiri" başlığı altında, akademik personel açısından bu beş üniversitenin toplamının İstanbul'daki bir üniversiteden (Marmara Üniversitesi) küçük olduğunu vurgulamaktadır. (Kıbrıs Gazetesi, 6 Aralık 1994, sf 5). Yine aynı haberde öğrencilerin, konusunda uzman hoca bulamamaktan şikayet ettikleri belirtilmektedir.

Üniversitelerin bu konudaki yetersizliklerine bir başka örnek de, 1994-1995 eğitim yılında 13-17 Şubat 1995 tarihleri arasında öğrencilerin eğitim kalitesinin düşüklüğü, programların gelişi güzelliği, harçların yüksekliği ve öğretim görevlilerinin yetersizliklerinden şikayet ederek, Girne Amerikan Üniversitesi'nde gittikleri grev ve protesto gösterileridir.

Sistemlerini oturtamamış, öğretim görevlisi alt yapılarını oluşturamamış, yapılaşmasını tamamlayamamış olmalarına rağmen; bu üniversiteler, çoğu Türkiye'den gelen talep karşısında öğrenci sayı ve kapasitelerini artırmaya devam etmektedirler.

KKTC'de faaliyet gösteren bu üniversiteler ülke ekonomisi için büyük önemi taşımaktadırlar. Üniversiteler, ülke ekonomisine % 10 katkı sağlamakta ve neredeyse ihracat gelirlerine eş değerde gelir getirmektedirler. Şöyleki; KKTC'de faaliyet gösteren üniversitelerden Girne Amerikan Üniversitesi, Uluslararası Amerikan Üniversitesi ve Yakın Doğu Üniversitesi tamamen özel teşebbüs tarafından kurulmuş yıllık harçları 4250 ile 2900 Amerikan doları arasında değişen özel üniversitelerdir. Bir vakıf üniversitesi olarak kurulmuş olan Lefke üniversitesinin yıllık harcı 3600 (TC uyruklular için); yarı özel yarı devlet destekli olarak kurulmuş Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin ise 2600 Amerikan dolarıdır. 1995 yılı rakamlarına göre KKTC bütçesi 14 trilyon TL olarak onaylanmıştır. (Kıbrıs Gazetesi, 6 Kasım 1994, sf,5). KKTC de okuyan toplam 11 535 öğrencinin yalnızca harçları, kaba bir hesapla 1.4 trilyon gelir getirmekte, başka bir deyişle bütçenin % 10'luk bir kısmını karşılamaktadırlar. Bu orana öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere yaptıkları harcamalar dahil edilmemiştir. Harç giderlerine ek olarak her öğrencinin, ev kirası, yemek vb. zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için ayda ortalama 4.5-5 milyon TL arasında harcama yaptığı düşünülecek olursa, yalnızca TC uyruklu öğrencilerin KKTC ekonomisine yıllık katkıları 31.527.700 \$ olarak karşımıza çıkar. Oysa Devlet İstatistik Kurumunun 1994 yılı rakamlarına göre KKTC'nin toplam ihracat geliri 49 milyon Amerikan Dolarıdır.

Öte yandan özel üniversiteler, 'gerek TC, gerek KKTC ve gerekse yabancı sermayeler için kazançlı bir yatırım alanı olarak görülmektedir. Nitekim özel üniversite açmak üzere Türkiye'den sermaye akışı başlamış durumdadır. Örneğin YÖDAK tarafından projesi onaylanarak yapımına 1994 yılında başlanan TC sermayeli Lefkoşa Üniversitesi'nin 1996-97 öğretim yılında açılması planlanmaktadır.

KKTC ekonomisine bu kadar büyük katkı sağlayan bu okullardaki öğrenciler kimlerdir? Hangi sosyal ve ekonomik tabakadan gelmektedirler? Neden bu üniversitelerde öğrenim görmeyi seçmişlerdir? Onları bu seçime iten nedenler var mıdır? Varsa nelerdir? KKTC'deki sosyal yaşantıları nasıl? Öğrenim gördükleri üniversiteler hakkındaki görüşleri nelerdir?.. Araştırma yukarıda değinilen noktaları ele almıştır.

Amaç

Bu çalışmada temel amaç, KKTC üniversitelerinde okuyan TC uyruklu yükseköğrenim gençliğinin sosyo-ekonomik özellikleri ve bu üniversiteleri tercih nedenlerini ortaya çıkarmaktır.

Çalışmanın bu genel amacına hizmet edecek alt amaçlar şu şekilde belirlenmiştir;

- a) KKTC Üniversiteleri'nde öğrenim gören öğrencilerin genel nitelikleri (yaş, cinsiyet, eğitsel geçmişleri, başarı durumları) nelerdir ?
- b) Türkiye'nin hangi sosyo- ekonomik tabakasından gelmektedirler?
- c) Hangi amaçla veya neden KKTC üniversitelerinde öğrenim görmeyi seçmişlerdir? Bu seçimlerini isteyerek mi yapmışlardır yoksa onları buna iten nedenler var mıdır? Varsa nelerdir?
- d) Öğrencilerin Kıbrıs'taki yaşantıları nasıldır ve kendilerinin bu konudaki görüşleri nelerdir?
- e) Öğrencilerin aldıkları eğitim ve öğrenim gördükleri üniversiteler hakkındaki görüşleri nelerdir?

Önem

Türk Yükseköğretim Sistemi, bugün kendisine olan talebin yalnızca 1/4'üne cevap verebilmektedir. Bu durum mevcut sistem içerisinde yükseköğrenim hakkı elde edememiş kitleyi yeni seçenekler aramaya itmektedir. Bu seçeneklerden bir tanesi KKTC Üniversiteleridir.

KKTC için üniversiteler,ekonomik açıdan büyük önem taşımaktadırlar. O nedenle devlet, yenilerinin açılmasını, var olanların da kapasitelerini arttırmalarını teşvik etmektedir. Ancak bu üniversitelerde, seslendikleri kitlenin yarısından çoğunu Türkiyeli öğrenciler oluşturmasına rağmen, bugüne kadar bu kitlenin özelliklerini saptayacak kapsamlı bir akademik çalışma yapılmamıştır.

Bu araştırma KKTC üniversitelerine, Kendilerine kayıt yaptıran TC uyruklu öğrencilerin yapılarını ve özelliklerini tanımalarını sağlarken; özel üniversiteler kurma yolunda çalışmalar yapan Türk girişimciler için de yol gösterici olacaktır. Özel üniversiteleri talep edecek öğrencilerin çeşitli özellikleri hakkında ip uçları verecektir.

Ayrıca araştırmanın KKTC Üniversiteleri'nde öğrenim görmeyi düşünen öğrenciler için de yararlı olacağı umulmaktadır.

Sınırlılıklar

Çalışma KKTC'de bulunan Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu Üniversitesi'nde 1991-1994 yılları arasında kaydını yaptırmış öğrencilerle sınırlıdır.

Sayıtlar

Bu çalışmanın sayıtları şunlardır.

- Öğrencilerin araştırma anketine verdikleri yanıtlar doğru ve içtendir.
- Ulaşılan yazılı kaynaklardan sağlanan bilgiler doğrudur.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırma, genel tarama modelinde düzenlenmiş, var olan durumu saptamaya yönelik bir çalışmadır. KKTC üniversitelerinde bulunan TC uyruklu öğrencilerin sosyo-ekonomik açıdan genel niteliklerini ve bu üniversitelere yönelme nedenlerinin araştırılmasını kapsamaktadır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 1994-95 ders yılında KKTC’de bulunan beş üniversitede okuyan 7787 TC uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin yaklaşık % 78’i DAU ve YDU’ da öğrenim görmektedirler. Yapılan çalışmayı kolaylaştırmak ve zamandan kazanmak amacıyla örneklem grubu , Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu Üniversitelerinde 1990-91 ders yılından bu yana kayıtlı olan TC uyruklu öğrenciler arasından seçilmiştir. Sistematik örneklem metodu kullanılarak, iki üniversitedeki toplam 6056 TC uyruklu öğrenci içerisinde seçilen % 4’lük bir grup (242) kişi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu rakamın iki üniversite arasındaki dağılımı onların öğrenci sayıları esas alınarak belirlenmiştir.

Anketler öğrenciler tarafından öğrenci bürolarında araştırmacının gözetimi altında cevaplandırılmıştır. Anketlerin geri dönme oranının yükseltebilmek için öğrencilerin bu bürolara en fazla uğradıkları zamanlardan biri olan tatil öncesi (Kurban Bayramı) dönem seçilmiştir. (TC uyruklu öğrenciler hava ve deniz yollarının kendileri için yaptıkları indirimlerden faydalanabilmek amacıyla seyahatlerinden önce bu bürolara gelerek, öğrenci olduklarını gösterir belgeler almaktadırlar.) Ayrıca okullardaki öğrenci birliklerinden öğrenci işleri bürolarında ulaşılamayan deneklere tek tek ulaşılması konusunda yardımcı olmaları rica edilmiş ve her iki kurumundan da bu konuda önemli destekler alınmıştır.

Denekler belirlenirken, 1990-91 ders yılı ve daha sonrasında kayıt yaptıranlar , kayıt sırasına göre sıralanmış ve her 25 kişide bir kişi de bir kişi seçilmiştir. Uygulanan 242 anketten 113 tanesi geri dönmüş; bir başka deyişle geri dönme % 47.1 oranında gerçekleşmiştir. Bu hedef kitlenin %1.8 ine karşılık gelmektedir.

Veriler ve Toplanması

Araştırmanın amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için, öğrencilerin üniversiteye gelmeden önceki eğitsel özgeçmişi; ailesinin sosyo-ekonomik durumu; KKTC'deki yaşantısı; okuduğu üniversite hakkındaki kişisel tatmin derecesine ilişkin veriler toplanmıştır. Araştırma aşağıda açıklanan şekilde yürütülmüştür.

Çalışmaya, araştırmacının Ekim 1994 tarihinde Girne American University'de "Public Relations Director" olarak göreve başlamasından sonra, KKTC Üniversiteleri ve öğrencileri hakkında yaptığı bireysel gözlemlerle başlamıştır. Şubat 1995'te araştırmanın konusu ve sınırları saptanmıştır. Daha sonra Ankara'da YÖK, ODTÜ, Bilkent ve Milli Kütüphane ile Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi Kütüphanesinde kaynak taraması yapılarak, araştırmanın teorik kısmı için gerekli olabilecek veriler derlenmiştir.

1995 Mart ayı içerisinde KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı (MEKB)'nden gerekli izinler alınmış; üniversitelerle ilişkiye geçilerek, yetkililerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu görüşmeler sırasında hazırlanan görüşme formları uygulanmış ayrıca üniversite kütüphaneleri konuyla ilgili kaynakları açısından taranmıştır. Aynı tarihler arasında üniversitelerin öğrenci işleri ve kayıt bürolarının kayıt ve tutanakları; MEKB' nin kayıt, tutanak ve raporları incelenmiştir.

Üniversitelere yapılan ziyaretlerde, üniversitelerin kayıt sistemleri ve öğrencileri hakkında bilgi vermek konusunda isteksizlikleri ile karşılaşmıştır. Bu nedenle Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu Üniversiteleri dışındaki üniversitelerde öğrenci kayıt ve tutanakları incelenememiş, International American University ise istenilen bilgilerin özel

olduğunu ileri sürerek bilgi vermekten tamamiyle kaçınmıştır. Araştırmalar sırasında öğrenci sayıları hakkında üniversitelerden alınan bilgilerle MEKB'nin elindeki veriler arasında tutarsızlık saptanmış, resmi kayıt olması nedeniyle MEKB'nin kayıtları doğru kabul edilmiştir. Örnek olarak International University ve Girne American University'nin öğrenci sayıları bakanlık tutanaklarında 184 ve 514 şeklinde geçmesine karşılık, bu üniversitelerin öğrenci işlerinden alınan bilgilerde (kesin öğrenci sayısı belirtilmemekle beraber) 1994-95 öğretim yılında AIU'da 300, GAU'da 700'ün üzerinde olduğu öğrenilmiştir. Bu farklılıkların üniversitelerin birer ticari kurum olarak görülmesi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Konuyla ilgili olarak başvurulmuş diğer bir kaynak Devlet Planlama Örgütü'nün elinde bulunan kaynaklardır. 27-31 Mart tarihleri arasında Devlet Planlama Örgütü yetkilileri ile görüşmeler yapılmış ve örgütten konuyla ilgili istatistikler ve gelişme planları toplanmıştır.

Aynı tarihlerde, araştırmanın diğer bir veri toplama aracı olan anket üzerindeki çalışmalar tamamlanarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Veri Toplama Aracı (Anket)

Veri toplama aracı olarak araştırmanın alt amaçlarına uygun, toplam 5 bölümden oluşan bir anket geliştirilmiştir.

Anketin birinci bölümünde, öğrencinin yaşına, cinsiyetine, Türkiye'deki ikamet yerine, üniversite ve okuduğu bölüme ait sorulara yer verilmiştir..

İkinci bölüm, öğrencinin üniversiteye gelmeden önceki yaşantısına ait, eğitsel ve ekonomik özgeçmişini tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmuştur. Bu bölümde öğrenciye, daha önceki eğitim yaşantısındaki başarı durumuyla ve bir işte çalışıp çalışmadığı ile ilgili sorular da yöneltilmiştir.

Ailenin büyüklüğü, çalışan sayısı, anne-babanın eğitimi durumu ve meslekleri ile gelir düzeyine ilişkin sorulara, anketin üçüncü bölümünde yer verilmiştir.

Anketin dördüncü kısmı ise öğrencinin KKTC'deki yaşantısı ile ilgili soruları içermektedir. Bu kısımdaki sorular öğrencinin KKTC'deki sosyal yaşantısı ve ekonomik durumu olmak üzere iki ana başlık altında toplanabilecek konulardan oluşmuştur.

Anketin son bölümünde ise, öğrencinin öğrenim gördüğü üniversitesine ilişkin görüşlerini saptamaya çalışan sorulara yer verilmiştir. Bunlar okuduğu üniversite, üniversitenin fiziksel olanakları, öğretim görevlileri hakkındaki düşünceleriyle ilgili sorulardan oluşmuştur..

Verilerin Toplanması

Araştırmanın toplam 46 sorudan oluşan anketi 26 Nisan -2 Mayıs tarihleri arasında uygulanmıştır. 154'si DAU, 88'ı YDU' dan olmak üzere toplam 242 kişiye uygulanan anketlerden 113 tanesi geri dönmüştür. Geri dönen anketlerin 66 tanesi DAU, 47 tanesi YDU' dandır. Geri dönen anketlerden biri ciddi cevaplanmadığı anlaşıldığı için değerlendirmeye alınmamıştır.

Çalışmada ayrıca ilgililerle yüzyüze görüşmeler (görüşme formu örneği ek 3' te verilmiştir) yapılmış, kimi bilgiler için üniversitelerin öğrenci kayıt ve tutanakları incelenmiştir.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Geri dönen anketlerin dökümü elle yapılmıştır. Önce gelen anketler numaralanmış ve anketler tek tek incelenerek verilen yanıtlar kodlanmıştır Açık uçlu sorulara verilen yanıtların kodlanmasında şöyle bir yol izlenmiştir: Önce verilen yanıtlar tek tek yazılmış daha sonra bu yanıtlar ortak başlıklar altında toplanmıştır Devamında tüm yanıtlar kareli kağıtlara geçirilmiş, oradan da tablolaştırılmıştır. Gerekli görülen yerlerde çapraz tablolar oluşturularak ilgili durumlar arasındaki ilişkilerin görülmesi sağlanmıştır. Değerlendirme için frekans ve yüzde kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde, özel olarak geliştirilen anket ve görüşme formundan sağlanan verilere yer verilmiştir. Verilerin gruplandırılmasında, araştırmanın amaçlar başlığı altındaki sorular esas alınmış, bu soruların yanıtlarını ortaya koyacak bir sunum sağlanmaya çalışılmıştır. Aşağıda, deneklere ilişkin kişisel bilgiler ve genel nitelikler sunulmaktadır.

Öğrencilerin Genel Nitelikleri

Öğrencilerin cinsiyet ve yaşları ile ilgili sorulara alınan yanıtlar Tablo 13 ve 14'de gösterildiği gibidir. Anket uygulanan toplam 112 öğrencinin büyük bir kısmını erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Erkek öğrencilerin toplam öğrenci kitlesi içindeki oranı Tablo 13 'te görüleceği üzere % 73.2 ile kızların yaklaşık üç katıdır.

TABLO 13
Öğrencilerin Cinsiyelerine Göre Dağılımı

CİNSİYET	SAYI	%
KADIN	30	26.8
ERKEK	82	73.2
TOPLAM	112	100.0

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlara göre dağılımı ise Tablo 14'de sunulmuştur. Söz konusu tablo incelendiğinde, yığılmanın 21 ve 23 yaşları arasında olduğu görülmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi deneklerin yaş ortalaması Türkiye'deki yüksek öğrenim yaş ortalamasından yüksektir. Aynı şekilde erkek öğrenci oranının

yüksekliği yurt dışında okuma eğiliminin erkek öğrenciler arasında daha fazla olduğunu göstermektedir. Bir ortalama vermek gerekirse , KKTC üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin yaş ortalaması 21.8 dir. Yaş ortalaması ve cinsiyet dağılımı açısından bu öğrenciler yurt dışındaki diğer TC uyruklu öğrencilerin özellikleriyle paralel nitelikler taşımaktadırlar.

TABLO 14
Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

YAŞ	SAYI	%
18-20	30	26.8
21-23	82	73.2
TOPLAM	112	100.0

Öğrencilere, şu anda okuduğu üniversiteye gelmeden önceki öğrenimine ilişkin sorular da sorulmuştur. Bunda amaç, öğrencinin lise öğrenimi ve liseyi bitirdikten sonra neler yaptığı ile ilgili bilgilere ulaşabilmektedir. Bu bilgilerin, onların KKTC'deki üniversiteleri niçin tercih ettiklerini açıklamada yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Aşağıda, öğrencilerin hangi orta öğretim kurumundan mezun oldukları, sınıf tekrarlarının olup olmadığı, liseden sonra öğrenimlerine ara verip vermedikleri, kaç kez ÖSYS sınavına girdikleri ve kaç puan aldıkları ile daha önce herhangi bir yükseköğretim kurumuna devam edip etmediklerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar özellenmiştir.

Deneklerin, “ Hangi tip liseyi bitirdiniz ?” sorusuna verdikleri yanıtlardan, yarım fazlasının genel lise mezunu oldukları anlaşılmaktadır. Tablo 15’ te görüldüğü gibi, toplam 112 kişi içinde genel lise mezunu öğrencilerin oranı % 57.1, kolej mezunu olanların oranı ise %31.3’ dür. DAU’de okuyan öğrenciler arasında genel liseden mezun olanların oranı % 51.5, kolej mezunlarının oranı %34.9 iken, YDU’de genel lise mezunlarının oranı % 65.2 ye yükselmekte, buna karşılık kolej mezunlarının oranı %26’ya düşmektedir.

TABLO 15
Öğrencilerin Bitirdikleri Lise Türüne Göre Dağılımı

LİSE TÜRÜ	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
GENEL LİSE.	34	51.5	30	65.2	64	57.1
KOLEJ	23	34.9	12	26.1	35	31.3
MESLEK LİSESİ	9	13.6	4	8.7	13	11.6
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Öğrencilerin ilk ve ortaöğrenimlerdeki başarı durumunu saptamak üzere “İlkokul, ortaokul veya lisede sınıf tekrarınız oldu mu?” Diye sorulmuş; Tablo 16 daki yanıtlar alınmıştır. Buna göre KKTC üniversitelerindeki TC uyruklu öğrencilerin 1/5’i daha önceki eğitim yaşantılarında sınıf tekrar etmişlerdir. Ankete katılan toplam 112 kişi içerisinde sınıf tekrar eden öğrenci sayısı 20’dir. Bu öğrencilerden 13 tanesi DAU, 7 tanesi ise YDU öğrencisidir. Bu öğrencilerden 13 tanesi sınıf tekrarı nedeniyle 1, 3 tanesi 2 yıl kaybettiğini belirtmiş, 4 kişi ise bu soruya yanıt vermemiştir (bkz. Ek Tablo 1).

Tablo 16
Daha önceki eğitim hayatınızda sınıf tekrar ettiniz mi?

	DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ		YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
	ÖĞR. SAYISI	%	ÖĞR.SAYISI	%	ÖĞR.SAYISI	%
EVET	13	19.7	7	15.2	20	17.9
HAYIR	53	80.3	39	84.8	92	82.1
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlası (% 57.1) liseden sonra öğrenimlerine ara vermek durumunda kalmıştır (Bkz. ek Tablo 2). Öğrenimlerine ara veren öğrencilerin % 45.3, bir yıl; % 54.7'si ise iki yıl ve daha fazla ara vermişlerdir (Bkz Ek Tablo 2 ve 3).

Öğrenimine ara veren öğrencilerinden 48 tanesi (%42.9) bu ara dönemi bir işte çalışarak değerlendirmiştir.(Bkz. Ek Tablo 4) Ara veren öğrencilerin yarısından fazlası (% 62.5) kendi işlerinde çalışırken, 1/3'e yakın bölümü %29,2 özel sektöre ait kuruluşlarda görev almışlardır. (Bkz. Ek Tablo 5) Bu öğrencilerin yaklaşık % 42'si bir yıl ya da daha az çalışırken, % 41.6'sı 2-3 yıl iş hayatında faaliyet göstermişlerdir. (Bkz.Ek Tablo 6) Şuanda bir işte çalışan öğrenci sayısı ise 10 (% 9) dur. (Bkz. Ek Tablo 7).

Toplumsal ve Ekonomik Durumları

Ankette yer alan ve öğrencilerin toplumsal ve-ekonomik durumları ile ilgili sorularla ortaya çıkarılmak istenen, KKTC Üniversitelerinde okuyan TC uyruklu öğrencilerin Türkiye'deki hangi sosyo-ekonomik kesimden geldikleridir.

Bu amaçla sorulan sorulardan biri, KKTC'indeki üniversitelere Türkiye'den olan talebin, yoğunlukla hangi coğrafi bölgelerden geldiği konusundadır. Elde edilen bulgulara göre KKTC Üniversitelerinde öğrenim gören öğrencilerin % 72'si Ege, Marmara ve İç Anadolu bölgelerinden gelmişlerdir. Ankete katılan öğrencilerin yaklaşık %36'sı Marmara, %23'ü ise İç Anadolu Bölgesi'nden geldiklerini ifade etmişlerdir. (Bkz Ek Tablo 8)Bu öğrenciler arasında İstanbul ve Ankara'dan gelen öğrencilerin yüzdesi dikkat çekecek kadar yüksektir. Marmara Bölgesi'nden gelen öğrenciler arasında İstanbul'da ikamet edenlerin oranı %72; İç Anadolu Bölgesi'nde ise, Ankara'da oturanların oranı % 68'dir. Ege Bölgesi'nden gelen toplam 15 öğrencinin de 7 tanesi İzmir'de oturmaktadır. Toplam öğrenci sayısı içinde en düşük oran % 2.7 Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ne aittir

Öğrencilere yöneltilen bir diğer soru ise aile büyüklüğü ile ilgilidir. Bu soruya alınan yanıtlara göre öğrenciler % 70 oranında anne+baba+(1-3 çocuk) yapısına sahip,

küçük ve orta boy ailelerden gelmektedirler. 4 ve daha üstünde çocuğu olan ailelerden gelen öğrenci oranı ise %31 ile oldukça düşüktür (Bkz Ek Tablo 10).

Ailelerin eğitim düzeylerini saptamaya yönelik sorulara alınan yanıtlara göre, ankete katılan öğrenci ebeveynlerinin eğitim düzeyleri Türkiye ortalamasına göre oldukça yüksektir. Annelerin %32'si üniversite, %30'u lise mezunudur. Bunu 25.9 ile ilkokul mezunları izlemektedir (bkz.Ek Tablo 10). Babaların ise yarısından fazlası, 51.8'i üniversite mezunudur. (bkz. Ek Tablo 11).

Annelerin iş alanlarına göre dağılımı Tablo 17'de gösterildiği gibidir.

Tablo 17
Annelerin Mesleği

YANITLAR	SAYI	%.
Ev Hanımı	77	68.8
Serbest Ms	12	10.7
İşçi	2	1.8
Çiftçi	6	5.3
Memur	8	7.2
Esnaf	1	0.9
Tüccar	5	4.4
Cevapsız	1	0.9
TOPLAM	112	100.0

Görüldüğü gibi annelerin annelerin büyük bir kısmı (68.8) ev hanımıdır. Anneler arasında çalışan sayısı 35, bu sayının bütün içindeki oranı ise 31.2'dir. Yüksekokul mezunu bu annelerin tümü bir iş kolunda çalışmakta, ortaokul ve lise mezunu olan 2/3 lük kesim ise yaşamını ev hanımı olarak sürdürmektedir Bir iş kolunda çalışan annelerin ise yaklaşık % 35'i serbest meslek, % 23'ü memur, % 14'ü tüccar olarak çalışmaktadırlar

(Bkz. Ek Tablo 12), Ankete katılan öğrencilerin anneleri arasında en düşük oran % 5.7 ile işçi annelere aittir.

Babaların iş alanlarına göre dağılımı ise Tablo 18'deki gibidir

Tablo 18
Babalarının Ne İş Yaptığı

YANITLAR	SAYI	%
Çalışmıyor	1	0.9
Serbest Ms	35	31.3
İşçi	4	3.6
Çiftçi	9	8.0
Memur	17	15.2
Esnaf	13	11.6
Tüccar	31	27.6
Cevapsız	2	1.8
TOPLAM	112	100.0

Babalar çoğunlukla esnaf, tüccar ve serbest meslek alanlarında faaliyet göstermektedirler. Yukarıdaki rakamlardan da anlaşılacağı gibi ,KKTC üniversitelerinde okuyan öğrenci ailelerinin çoğu iyi eğitim görmüş ve Türkiye koşullarına göre oldukça iyi gelir getiren ticaret ve serbest meslek gibi alanlarda çalışan ailelerden oluşmaktadır. Hem annesi hem babası çalışan öğrencilerin toplam içindeki oranı 1/3 tür. Başka bir deyişle her üç öğrenciden birinin annesi de babası da gelir getiren bir işte çalışmaktadır.

KKTC'de çocuk okutan ailelerin aylık gelirleri Tablo 19'da gösterildiği gibidir.

Tablo 19
Ailelerin Aylık Gelirleri

YANITLAR	SAYI	%
- 30 milyon TL ve altı	17	15.2
- 31-60 milyon TL	15	13.4
- 61-90 milyon	16	14.3
- 91-120 milyon	20	17.9
- 121 milyon ve üstü	33	29.4
-Cevapsız	11	9.8
T O P L A M	112	100.0

Yukarıdaki rakamlardan çıkarılacak sonuç kısaca şöyle özetlenebilir; KKTC üniversitelerinde öğrenim gören TC uyruklu öğrencilerin yaklaşık yarısının (47.3) ailesi Türkiye'nin üst gelir grubu olarak adlandırılabilir (DİE 1995 Şubat ayı rakamlarına göre; 91 milyon ve üstünde) olan gruba mensuptur. Geriye kalan kesimin ise diğer gelir grupları arasında eşit oranda dağıldığı görülmektedir.

KKTC'de Tercih Edilen Fakülteler ve Tercih Nedenleri

Anket sonuçları, KKTC'deki üniversitelerde okuyan TC uyruklu öğrencilerin, daha çok mühendislik ve ekonomi gibi bölümleri tercih ettiklerini göstermektedir.

Bilindiği üzere Türkiye'deki Üniversitelerin mühendislik ve iktisadi idari Bilimlerle ilgili bölümleri yüksek puanla öğrenci alan bölümlerdir. Buna karşılık KKTC'ndeki üniversitelerin bu bölümleri, ÖSYS' nin % 30 ile % 90'lık dilimlerinden öğrenci almaktadırlar. Dolayısıyla bu üniversitelerin adı geçen bölümlerini kazanabilmek, Türkiye'deki pek çok üniversitenin aynı bölümünü kazanabilmekten çok daha kolaydır.

Tablo 20, araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitelerdeki fakültelerin bölümlerine göre dağılımını göstermektedir. Tablodan da görülebileceği gibi, KKTC’de okuyan TC uyruklu öğrencilerin yarısına yakını (% 44,5) işletme-ekonomi öğrenimi veren bölümlerde okurken; % 34,8’i mühendislik öğrenimi görmektedirler.

TABLO 20
Öğrencilerin Üniversite ve Fakültele göre Dağılımı

DOĞU AKDENİZ ÜNİ.			YAKIN DOĞU ÜNİ.			TOPLAM	
FAKÜLTE	SAYI	%	FAKÜLTE	SAYI	%	SAYI	%
MÜHENDİSLİK F.	28	42.5	MÜHENDİSLİK F.	11	23.8	39	34.8
İŞLET. EKO. F.	26	39.5	İKT. İD. BİL. F.	24	52.2	50	44.5
FEN EDEBİYAT F.	6	9.0	FEN EDEBİYAT F.	1	2.2	7	6.3
			MİMARLIK F.	10	21.7	10	9.0
TRZ. OTEL	3	4.5	-	-	-	3	2.7
MESLEK YO	3	4.5	-	-	-	3	2.7
TOPLAM	66	100.0		46	100.0	112	100.0

Anketi cevaplayan toplam 112 öğrenciden 23 tanesinin (%20.5), řu anda okudukları üniversiteye gelmeden önce başka bir yükseköğretim kurumunda öğrenim gördükleri saptanmıştır (Bkz. Ek Tablo 13).

Daha önce başka bir yükseköğretim kurumunda öğrenim gören öğrencilerin bu okullardan ayrılış nedenleri Tablo 21’de gösterilmiştir

Tablo 21

Daha Önce Okunulan Yükseköğretim Kurumunu Bırakma Nedenleri

YANITLAR	SAYI	%
İKİ YILLIK İDİ	1	4,3
SEVMEDİM.	6	26,1
ATILDIM	12	52,2
BAŞKA	4	17,4
TOPLAM	23	100,0

Tablo 21'den de anlaşılacağı üzere, daha önce bir başka yükseköğretim kurumunda öğrenim görmüş olan 23 kişinin yarısından fazlası (% 52.2) okullarından atılmışlardır. Daha önceki yükseköğretim kurumundan atılarak ayrılmak durumunda kalan öğrenci sayısı yukarıdaki tablodan da görüleceği gibi 12 dir. Bu sayı anket uygulanan 112 kişinin yaklaşık %10'una eşittir. Bu noktadan hareketle bu üniversitelerde okuyan her 10 öğrenciden birinin Türkiye'deki bir başka üniversiteden başarısızlık nedeniyle atılmış olduğu kanısına varılabilir. Bu durum KKTC üniversitelerinin ikinci bir şans olarak görüldüğü şeklinde yorumlanmıştır. Okuldan atılmanın yanında öğrenciler için yerleştirildikleri bölümlerden memnun olmama da KKTC üniversitelerine yönelmelerine neden olabilmektedir.

Bir öğrencinin kaç kez üniversite sınavına girdiği ve aldığı puanlar da onun başarısının göstergeleri olarak kabul edilebilir. Anket kapsamında bu tür sorulara da yer verilmiştir. Ankete katılan öğrencilerden ÖSYM sınavlarına bir kereden fazla girenlerin oranı % 63'tür. ÖSYM sınavına yalnızca bir kez girdiğini söyleyen 42 öğrencinin toplam öğrenci sayısına oran ise % 37'dir. (Bkz. Ek Tablo 14) Buradan KKTC üniversitelerinde okuyan öğrencilerin yaklaşık % 63'ünün ilk tercihinin Türkiye Cumhuriyeti Üniversiteleri olduğu ancak, sınavlara bir kaç kez girip istedikleri bölümlere girmelerine yetecek puan alamadıkları için KKTC'deki üniversitelere yöneldikleri sonucuna varılabilir. Öğrencilerin ÖSYS sınavlarında aldıkları puanlar da bu yargıyı destekler niteliktedir.

Tablo 22’de görüleceği gibi öğrencilerin ÖYS’de aldıkları puanların büyük bir kısmı 400-450 arasında yığılma göstermektedir. Ankete katılan öğrencilerden yalnızca bir tanesinin puanı 501 ve üzerindedir. Buna karşılık 112 denekten 87’sinin (% 77) puanı ise 450 ve altındadır.

TABLO 22
ÖYS Aldığı Puanın Kaç Olduğu

YANITLAR	SAYI	%
350 ve daha az	6	5.3
351-400	29	25.9
401-450	52	46.5
451-500	17	15.2
501-550	1	0.9
551 ve üstü	-	-
YÖK	5	4.4
Cevapsız	5	4.4
TOPLAM	112	100.0

Tablo 20’de açıkça görülebileceği gibi, KKTC’deki üniversitelere gelen öğrencilerin büyük bir kısmı (yaklaşık % 79.3) işletme, ekomi ve mühendislik fakültelerini seçmişlerdir. Ancak Tablo 22 açıkça göstermektedir ki bu öğrencilerin ÖYS’de aldıkları puanlar, TC Üniversitelerinin bu bölümlerine giriş için gerekli puan barajlarının oldukça altında kalmaktadır. 1994 yılında ÖYS kılavuzlarındaki bilgiler ve 24 Haziran 1995 tarihli Sabah Gazetesinin bir haberine göre 1994-95 ders yılında İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi’nin taban puanı 557.656, İstanbul Üniversitesi’nin Endüstri Mühendisliği bölümünün 528.221, Bilgisayar Mühendisliğinin 542.198, Mimar Sinan Üniversitesi’nin Bilgisayar Mühendisliği bölümünün ise 542.198 olarak belirlenmiştir.

Bu öğrencilerin birinci basamak sınavında (ÖSS) aldıkları puanlarda oldukça düşüktür. Ek Tablo15 incelendiğinde ÖSS’den 146 ve üzerinde puan alan öğrencilerin oranının %17 olduğu görülecektir. Bu öğrencilerden %78’i bu puanın altında kalmış, 5 kişi ise bu sınava hiç girmediğini belirtmiştir.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında denilebilir ki, KKTC’deki üniversitelerin işletme-iktisat ve mühendislik bölümlerinde okuyan TC uyruklu öğrenciler, Türkiye’deki eşdeğer okullarda okumak isteselerdi, % 78 inin puanı buna yetmeyecek, dolayısıyla okula giremeyeceklerdi. Bu veri, çalışmanın problem kısmında dile getirilen “KKTC Üniversiteleri ÖSYS sistemi tarafından elenmiş ya da elenebilecek durumdaki öğrencilere eğitim imkanı sunmaktadır” görüşünü doğrulamaktadır.

Öğrencilere yöneltilen bir soru ile neden KKTC’deki üniversiteleri seçtikleri sorulmuştur. Öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleyebildiği bu soruya, alınan yanıtlar Tablo 23’te gösterilmiştir.

Alınan yanıtlarda en çok tekrarlanan seçeneğin “ÖSYM sınavından yeterli puan alamadım” olması dikkat çekicidir.

TABLO 23
KKTC’deki Üniversitelerin Tercih Nedenleri

YANITLAR	SAYI	%
Yeter Puan Alamadım	56	38.1
Yabancı dil öğrenmek	21	14.3
Yatay geçiş	23	15.6
Askerlik ertelemek	10	6.9
Aile isteği	19	12.9
Başka	18	12.2
TOPLAM	147	100.

Birden fazla şıkkın işaretlenebildiği bu soruya verilen toplam cevap sayısı 147 dir. Bu öğrencilerin 56 tanesi Türkiye’ de yapılan ÖSYS sınavında yeterli puan alamadıklarından, 21 tanesi (% 14.3) yabancı dil öğrenmek amacıyla, 23 tanesi (% 15.6) yatay geçiş yapmak için, 19 tanesi ailelerinin isteği ile, 10 tanesi askerliklerini ertelemek amacıyla, 18 tanesi ise (% 12.2) diğer sebeplerden dolayı KKTC üniversitelerini seçtiklerini belirtmektedirler.

Ankete katılan öğrenci sayısının 112 olduğu düşünülecek olursa, KKTC üniversitelerinde öğrenim gören TC uyruklu öğrencilerin yarısının (56 kişi) Türkiye’deki üniversitelere girecek yeterli puanı alamayarak bu üniversitelere yöndikleri ortaya çıkacaktır.

Yine yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi bu üniversitelere yatay geçiş yapabilmek amacıyla kayıt yaptığını söyleyen öğrenci sayısı 23’tür. Bu sayı, KKTC üniversitelerinde bulunan TC uyruklu öğrencilerin 1/5’inin de bu üniversitelere içlerinde yatay geçiş yapabilmek umudu taşıyarak geldiklerini göstermektedir. Yatay geçiş konusu, yasal olarak olanaklı fakat, YÖK tarafından ayrılan kontenjanların azlığı düşünülecek olursa oldukça imkansızdır.

Öte yanda, aileden uzak olma isteği, bir diploma sahibi olma, askerliği erteleme gibi okuma amacı dışındaki sebeplerle kayıt yaptırınların toplam sayısı 28, bütüne oranı % 25’tir. Kısaca toparlamak gerekirse, öğrencilerin bu üniversitelere yönelmelerinde genellikle üniversite sınavlarında istediği bölüme girecek yeterli puan alamama, yabancı dil öğrenme, yatay geçiş yapma ve ailesinin isteği gibi nedenler etkin olmaktadır.

Öğrencilerin Kıbrıs’taki Yaşantıları

Bu bölümde, öğrencilerin KKTC’ndeki sosyo ekonomik yaşantılarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Anketin bu konu ile ilgili bölümünde öğrencilere, ortalama aylık giderleri, nerede kaldıkları, evde kalıyorlarsa ne kadar kira ödedikleri, evlerini kaç kişiyle

paylaştıkları, arkadaş çevresinden memnun olup olmadıkları, onlar için Kıbrıs'ta en çok hoşlanılan; ve onlara en çok sıkıntı veren şeylerin neler olduğu, boş zamanlarında neler yaptıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler şöyle özetlenebilir;

KKTC üniversitelerinde okuyan TC uyruklu öğrencilerin 3/4 ü kiraladıkları evlerde yaşamaktadırlar (Bkz. Ek Tablo 16). KKTC'nde evler genellikle sterlin ya da dolar üzerinden kiraya verilmektedir. En ucuz kira ise 100-150 Dolar civarındadır. bu fiyata bulunabilecek evler mobilyasızdır.

Öğrencilerin çoğu, yeni ya da ikinci el eşya almaktansa "mobilyalı" diye adlandırılan ve içinde birkaç koltuk ya da sandalye; yatak, buzdolabı ve aygaz gibi temel araçların bulunduğu evleri kiralamayı tercih etmektedirler. Bu dairelerin en küçüklerinin (bir oda bir salon) fiyatları, şehir merkezine yakınlıklarına göre değişmekle beraber 250-400 Dolar arasındadır.

Kiraların Türkiye standartlarına göre çok yüksek olması, Tablo 24'de de görülebileceği gibi öğrencileri birarada yaşamaya itmiştir. Küçük bir kesim dışında kalan %88 gibi büyük büyük bir kitle evlerini arkadaşları ile paylaşmaktadırlar. Evlerini arkadaşlarıyla paylaşan öğrencilerin yaklaşık % 28'si bir, % 30'si iki, % 35'i üç, ve % 7'si dört ve daha fazla arkadaşıyla beraber yaşamaktadır.

Tablo 24
Evde Kalanların Evlerini Kaç Kişiyile Paylaştıkları

YANITLAR	SAYI	%
Yalnız kalıyorum	10	12.0
1 kişi ile	20	23.8
2 kişi ile	22	26.2
3 kişi ile	26	30.9
4 ve daha üstü	6	7.1
TOPLAM	84	100.0

Öğrenciler kaldıkları evler için ödedikleri kiralar ile ilgili soruya Tablo 25'teki cevapları vermişlerdir;

Tablo 25
Kalınan Ev İçin Ödenen Kira Miktarı

YANITLAR	SAYI	%
100-150 dolar	43	51.29
151-200 dolar	9	10.71
201-250 dolar	15	17.95
251-300 dolar	5	5.95
301-350 dolar	6	7.14
351 dolar ve üstü	3	3.67
Yanıt vermeyen	3	3.67
TOPLAM	84	100.0

Öğrencilerin yarısından biraz fazlası (51.2) 100-150 dolar kira öderken % 28.6'sı 151-250 dolar ödemektedir.

Bu çalışmanın "Giriş" bölümünden hatırlanacağı üzere, KKTC üniversiteleri hakkında bilgi verilirken, bu üniversitelerin öğrencilerine burs olanağı da sağladıkları konusuna değinilmişti. Bu nedenle anket, burs ya da kredi alıp almadıkları da kendilerine sorulmuştur. Ortaya çıkan tablo öğrencilerin burs ve kredi olanaklarının umulduğu kadar geniş ve yeterli olmadığını göstermektedir. Öğrenciler giderlerinin hemen hemen tamamının kendi ekonomik olanakları ile karşılamaktadırlar. Şöyle ki : ankete katılan öğrenciler arasında kredi alan öğrenci bulunmamaktadır. Buna karşılık burs alan öğrenci sayısı 8 dir (bkz. Ek Tablo17). Burs alan öğrencilerden ikisi tam , ikisi yarım, üçü 1/4 oranında bir tanesi de ÖSYM'den harçlık almaktadır (miktarı belirtilmemiştir). Geriye kalan %93'lük kesim okul giderleri aileleri ya da yakınları tarafından karşılanmaktadır

Öğrencilerin "Yurt ve ya Ev kiranız hariç Kıbrıs'taki aylık gideriniz ne kadar?" sorusuna verdikleri yanıtlardan, öğrenci başına düşen aylık ortalama giderin 1994-1995 rakamlarına göre 9 milyon olduğu hesaplanmıştır (bkz. Ek Tablo 23).

KKTC küçük bir ülke olması nedeniyle toplu taşımacılığın gelişmediği bir yerdir. Bu nedenle aileler ulaşım sorunlarının çözebilmek için araba edinme yoluna gitmektedirler. Bu durum Kıbrıs'ta okuyan öğrenciler için de geçerlidir. Nitekim anket sonuçları TC uyruklu öğrenciler içinde her üç öğrenciden birinin araba sahibi olduğunu göstermektedir (bkz. Ek Tablo 19) Bu bir öğrencinin ailesine olan yıllık maliyetini arttıran bir diğer önemli unsurdur. Ek Tablo 19 incelendiğinde, YDÜ'deki öğrencilerin % 47.8'inin arabası varken bu oran DAÜ'de % 25.8'e düştüğü görülecektir.

KKTC üniversite öğrencilerinin sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunabilmeleri açısından çok kısıtlı imkanlara sahip olan bir ülkedir. 1995 yılına kadar sinema salonunun bulunmadığı ülkede 1995'in kış aylarında Lefkoşa'da Mısırlızade Sineması açılarak bu konudaki ilk adım atılmıştır. Aynı şekilde KKTC'de tiyatroyun da gelişmiş olduğu

söylenemez. Üniversite öğrencilerinin kurduğu amatör tiyatro grupları dışında varlığını etkin olarak sürdüren topluluk yoktur.

Diğer taraftan KKTC kitap ve hatta kütüphane kaynakları açısından da sıkıntılı olan bir ülkedir. Bu nedenle öğrenciler zaman zaman istedikleri kitapları bulamama ve yayın dünyasını izleyememe sorunuyla karşılaşmaktadırlar. Üniversiteler kendi kütüphanelerini kurarak, öğrencilerine eğitim verdikleri konularla ilgili kaynakları sağlamaya çalışmaktadırlar. Ancak, üniversitelerin kendi cüzzi bütçeleri ile sahip olabildiği kitap ve kaynakların yeterli olduğu söylenemez.

Yaz ayları içerisinde özellikle Türkiye’den gelen sanatçıların verdikleri konserler, resitaller ve düzenledikleri sergiler dışında sosyal hayat adına üniversite öğrencilerinin gereksinim duyduğu hareketli yaşam alanları oldukça sınırlıdır. Öte yandan öğrenciler, yaşlarının ve eğitimlerinin gereği boş zamanlarını sosyal faaliyetlere katılarak değerlendirmek ve yaşadıkları sosyal çevrenin renklenip gelişmesine katkıda bulunmak yerine kafeterya ve barlara hatta gazino ve kumarhanelere giderek geçirmek eğilimindedirler. “Boş zamanlarınızda neler yapıyorsunuz” sorusuna öğrencilerden alınan yanıtlar Tablo 26’da gösterildiği gibidir.

Tablo 26
Boş Zamanlarında Neler Yaptıkları

YANITLAR	SAYI	%
Arkadaşlarımla buluşurum	11	9.8
Kitap okurum	3	2.8
TV-Radyo izler, müzik dinlerim	39	34.8
Cafe, bar vb. yerlere giderim	41	36.8
Spor yaparım	8	7.2
Başka	10	8.9
Toplam	112	100.0

Soruyu “başka diyerek cevaplayan öğrencilerden 2 tanesi bir radyoda Discjokey’lik yaptığını, 3 tanesi tiyatro grubunun çalışmalarına katıldığını, 4 tanesi arabası ile dolaştığını ya da onun bakımını yaptığını, 1 kişi de ev işleri yaptığını belirtmişlerdir. Yukarıdaki rakamlardan da görüldüğü gibi öğrencilerin yarıya yakın bir bölümü (% 46.4) boş zamanlarını arkadaşlarıyla beraber eğlence yerlerine giderek geçirmek eğilimindedirler. Nitekim haftada kaç akşam dışarı çıkarsınız?” sorusuna alınan yanıtlar da bu çıkarımı doğrular niteliktedir. Öğrenciler bu soruya,Tablo 27’deki yanıtları vermişleridir.

Tablo 27
Haftada kaç akşam dışarı çıktıkları

YANITLAR	SAYI	%
Hiç çıkmam	6	5.3
Bir akşam	9	8.0
2-3 akşam	36	32.2
4-5 akşam	38	33.9
Her akşam	22	19.6
TOPLAM	112	100.0

Öğrencilerin yaklaşık 1/5’i (%19.6) her akşam, %33.9’u 4-5 akşam ve %32.2’si de haftada ü 2-3 akşam dışarı çıktıklarını belirtmişlerdir. Bir akşam ya da hiç çıkmam diyerek cevap veren öğrenci oranı ise % 14’dür.

Öğrencilerin “dışarı çıktığımız akşamlar neler yaparsınız? sorusuna verdikleri yanıtları da Tablo 28 ‘deki gibidir

Tablo 28
Dışarı Çıktıkları Akşamları Neler Yaptıkları

YANITLAR	SAYI	%
Arkadaşımı ziyarete giderim	12	11.4
Sinemaya giderim	13	12.3
Eğlence yerlerine giderim	77	72.5
Başka	4	3.8
T O P L A M	106	100.0

Soruya “başka” şikkını işaretleyerek cevap veren öğrenciler, yemeğe gitme, arabasıyla gezme, içeceğini alıp sahile inme gibi yanıtlar vermişlerdir. Yukarıdaki rakamlardan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin çoğu boş zamanlarını dışarı çıkarak ve genellikle de eğlence yerlerine giderek değerlendirmeyi tercih etmektedirler.

Öğrencilerin Kıbrıs'taki yaşantıları hakkında bilgi edinmeye yönelik sorular hazırlanırken, Kıbrıs'ta en çok sevdikleri ve en çok sıkıntı veren şeyleri sormak da uygun görülmüştür. Bu açık uçlu sorulara verilen yanıtlar belli başlıklar altında toplanarak aşağıda sunulmuştur. Öğrenciler en çok sevdikleri şeyler konusundaki soruya, Tablo 29'deki gibi yanıtlar vermişlerdir.

Tablo 29
Kıbrıs'ta En çok Sevdikleri Şeyin Ne Olduğu

YANITLAR	SAYI	%
Doğa ve deniz	102	37.8
Evim	81	30.0
Arabam	12	4.4
Arkadaşlarım	33	12.1
Okulum	12	4.4
Sevgilim	7	2.6
Sevdiğin hiç birşey yok	23	8.6
T O P L A M	270	100.0

Tablo 29'da gösterilen 270 yanıtın üçte ikisi en çok doğayı, denizi ve evlerini sevmektedirler. Bunları sırasıyla arkadaş çevreleri ve okudukları okulları (% 19.) izlemektedir. Tablodaki en ilginç bulgu 23 öğrencinin sevdikleri hiç bir şeyin olmadığını belirtmeleridir.

Tablo 30'da ise öğrencilere en çok sıkıntı veren şeyin ne olduğu sorusuna alınan yanıtlar sunulmuştur.

Tablo 30
Öğrencilere En Çok Sıkıntı Veren Şeyin Ne Olduğu

YANITLAR	SAYI	%
Elektrik ve su problemi	99	29.2
Gürültü	31	9.2
Arkadaş ve arkadaşsızlık	18	5.3
okulla ilgili sorunlar	71	20.9
Pahalılık	49	14.5
KKTC'liler	24	7.0
Toplumsal yaşam	33	9.8
Başka	14	4.1
T O P L A M	339	100.0

Bu soruya alınan yanıtların büyük bir kısmı KKTC'deki herkesin yaşadığı genel alt yapı sorunlarını yansıtmaktadır. Şöyle ki öğrencilerden 99 tanesi, kendisine sıkıntı veren şeyleri sıralarken ülkenin elektrik ve su problemine yer vermiştir. Gerçekten de öğrenciler 1994-1995 yılının kış ayları boyunca uzun süreli elektrik kesintileri nedeniyle ısınma ve aydınlanma problemleriyle karşılaşmışlardır. Tüm KKTC halkının olduğu gibi öğrencilerin de yüz yüze oldukları bir diğer problem ise ülkenin tatlı su kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle yaşanan su sıkıntısıdır. Bunun yanında öğrenciler pahalılıktan, toplumsal yaşamlarından, okullarından, derslerinden ve öğretim görevlilerinden, ayrıca Kıbrıslıların kendilerine karşı davranışlarından yakınmaktadır.

Üniversitelere İlişkin Görüşleri

Bulgular ve yorum bölümünün bu sonuncu alt başlığında öğrencilerin okudukları üniversiteler hakkındaki düşünce ve değerlendirmelerine yer verilmiştir. Bu bölümün

amacı, öğrencilerin KKTC üniversitelerine gelirken ne beledikleri ve beklentilerinin ne ölçüde gerçekleştiği sorularına yanıt aramaktır.

Anketin bu konu ile ilgili bölümünün ilk sorusu, “Şu anda okuduğunuz üniversite hakkında edindiğiniz ilk bilgileri nereden aldınız?” şeklinde formüle edilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası bu soruya “tanıdıkları aracılığı ile” diyerek cevap vermişlerdir. (bkz Ek Tablo 19) İkinci bilgi kaynağı olarak 1/4 oranında etkili olan araç; radyo-TV gazete, reklamları ve broşür gibi araçlardır. Buradan hareketle üniversitelerin Türkiye’de oldukça iyi bir imaja sahip oldukları ya da tanıtım çalışmalarını başarıyla yürüttükleri söylenebilir.

Aşağıda, tanıdıklar ve gazete reklamları ile varlığını duyurarak öğrenci çeken bu üniversitelere gelen öğrencilerin, üniversiteler hakkında neler düşündüklerine ilişkin bulgular açıklanmıştır.

Öğrencilerin verilen eğitimin kalitesi hakkındaki görüşlerini öğrenbilmek amacıyla sorulan soruya alınan yanıtlar Tablo 31’de verilmiştir.DAÜ ve YDÜ’den araştırmaya katılanların yaklaşık % 20 lik bir kesimi aldığı eğitimin çok iyi olduğu görüşündedirler. Bu oran DAU’da % 30 civarındayken, özel bir üniversite olan YDU de % 6 ya düşmektedir. Tablo 31 incelendiğinde, DAU’de okuyan öğrencilerin % 70’i okullarında verilen eğitimi “iyi” ve “çok iyi” olarak tanımlamışlardır. YDU’de ise, “iyi” ve “çok iyi” olarak tanımlayanların oranı % 30, kötü olarak tanımlayanların %24 çok kötü diyenlerin sayısı ise % 4 tür.

Tablo 31:
Verilen Eğitimin kalitesi hakkında ne düşündükleri

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
ÇOK İYİ	19	28.8	3	6.5	21	18.7
İYİ	29	43.9	11	23.9	40	35.7
ORTA	13	19.7	18	39.1	31	27.7
KÖTÜ	3	4.6	11	23.9	14	12.5
ÇOK KÖTÜ	2	3.0	2	4.3	4	3.6
CEVAPSİZ	-	-	2	4.3	2	1.8
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Öğretim görevlilerinin niteliklerine ilişkin öğrenci görüşleri ise Tablo 32’de verilmiştir. İlgili soruya alınan yanıtlara göre öğretim elemanlarını “çok iyi” ve “iyi” olarak nitelendirenlerin oranı %70 in üzerindedir. Ancak bu oran DAÜ ile YDÜ arasında önemli farklılık göstermektedir. DAÜ’de oran %70’in üzerindeyken, YDÜ’de %28’e düşmektedir. Dahası, YDÜ’de öğretim elemanları için “çok iyi” diyen çıkmamıştır. Yine DAU de öğretim görevlileri için “kötü” ya da “çok kötü” diyenlerin oranı yaklaşık %7.6’da kalırken; , YDU’de %28’e çıkmaktadır. YDU’de okuyan öğrencilerin yaklaşık %44’ü öğretim görevlilerini “orta” olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 32
Akademik Personelin Niteliklerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
ÇOK İYİ	15	22.7	-	-	15	13.4
İYİ	32	48.5	13	28.2	45	40.2
ORTA	14	21.2	20	43.5	34	30.4
KÖTÜ	3	4.6	10	21.8	13	11.6
ÇOK KÖTÜ	2	3.0	3	6.5	5	4.4
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

KKTC üniversitelerinde okuyan öğrencilerin memnun olmadıkları bir diğer konu üniversitelerin sahip oldukları fiziksel olanaklardır. Üniversitelerin fiziksel olanakları ile ilgili soruya “kötü” ve “çok kötü” olarak cevap veren öğrenci oranı % 43’tür. Bir başka deyişle deneklerin yaklaşık yarısı okudukları okulların fiziksel olanaklarını yetersiz bulmaktadırlar. (bkz. Ek Tablo 20)

Araştırmacı, KKTC’deki üniversitelere yaptığı ziyaretler sırasında, bu okulların yapılaşmalarını henüz tamamlayamadıklarını dolayısıyla fiziksel olanaklarının yetersizliğini yakından gözlemiştir. DAU, YDU, ve Lefke Üniversiteleri dışında kalan iki üniversitenin okul yapıları ve üniversite kampüsleri bulunmamaktadır. Bu üniversitelerde eğitim, geçici olarak kiralanmış, aslında başka amaçlar (ev, işyeri, otel vb.) için inşa edilmiş binalarda sürdürülmeye çalışılmaktadır. Bunlardan GAU okul olarak iki büyük tatil sitesini, IAU ise daha önce restoran ve disko olarak kullanılan bir bina ile bir apartmanı kullanmaktadır.

YDU, büyük bir bölümü inşaat halinde giderek gelişen bir kampüse sahiptir. DAU ise adanın en eski ve oturmuş üniversitesidir. Yapılaşmasını tam anlamıyla tamamlayamamış olmasına karşın, kampüs açısından öğrencilere en iyi olanakları sunan üniversitedir.

Lefke Üniversitesi adanın en gelişmemiş bölgesinde kurulmuş, bir tek binası olan bir üniversitedir. Ancak binası yeni ve eğitim amaçlı inşa edilmiştir Dolayısıyla LÜ, oldukça iyi tasarlanmış, kullanışlı bir okul binasına sahiptir. Ancak bu üniversitede de, öğrencilerin sosyal olanakların (spor salonu, kafeterya, yurt vb.) kısıtlılığından şikayet ettikleri araştırmacının bu üniversiteye yaptığı ziyaret sırasında saptanmıştır..

Üniversitenizden memnun musunuz? Sorusuna öğrencilerin %55'i "evet" yanıtı verirken, %45'i bu soruyu "hayır, pek değil" şeklinde cevaplamışlardır (bkz. Ek Tablo 21).

Okullarından memnun olmayan öğrencilerin 1/3'ü başka bir üniversiteye yatay geçiş yapmayı düşünürken, yaklaşık bir o kadarı bu konuda kararsızdırlar. Geri kalanı ise yatay geçiş yapmayı düşünmemektedir. (Bkz. Ek tablo 23)

"İmkancınız olsa bir devlet üniversitesinde okumayı ister miydiniz?" sorusuna ise öğrencilerin yarısı evet, 1/3'ü belki, geriye kalanı ise (%18) kesinlikle hayır cevabını vermişlerdir.(bkz. Ek Tablo 22)

Her iki okulda da devlet üniversitesinde okumayı tercih edeceğini belirten öğrenci oranı %50'dir. Buna paralel olarak okullarda yatay geçiş yapmak isteyen öğrenciler bulunmaktadır. Bu oran DAU'de 1/5 iken YDU de 2/5 yani yaklaşık iki katıdır. Öğrencilerine yatay geçiş hakkı tanıyor olmaları TC uyruklu öğrenciler için KKTC üniversitelerini cazip kılan bir diğer unsurdur ve üniversiteler çoğu zaman bunu bir promosyan aracı olarak kullanmaktadırlar. KKTC üniversitelerininin 1990'da YÖK tarafından tanınmasından sonra Türkiye üniversitelerine yatay geçiş daha da

kolaylaşmıştır. Yukarıdaki rakamlardan ve Tablo 33'ten de anlaşılacağı üzere bu üniversitelerde 1/3 oranında yatay geçiş yapmayı düşünen ya da bu ümitle kayıt yaptırmış öğrenciler mevcuttur. Yatay geçiş yasal olarak olanaklı olmasına karşın, YÖK'ün bu konuya ayırdığı kontenjanların bir kaç kişi ile sınırlı olması nedeniyle mümkün olmamaktadır.

Aynı durum yurt dışındaki üniversitelere geçiş için de geçerlidir. KKTC üniversitelerinin hepsi yurt dışındaki bir ya da bir kaç üniversite tarafından akredite edilmiş üniversitelerdir. Bu açıdan bakıldığında üniversitelerin tümünü bir kampüs üniversitesi olarak yorumlamak mümkündür. Nitekim üniversiteler istenildiği takdirde öğrencinin yurt dışındaki üniversite programına kayıt yaptırması halinde bu üniversitelerin denkliği onaylanmış diplomaları ile mezun olmaktadırlar. Broşürleri incelendiğinde görülebileceği gibi KKTC üniversiteleri bu konuyu da promosyon aracı olarak kullanmakta ve öğrencilerine akredite edildikleri üniversitelere yatay geçiş yapabilme vaadiinde bulunmaktadır. Ancak tıpkı YÖK'e bağlı üniversitelere geçiş konusunda yaşanan zorluklar gibi yurt dışındaki üniversitelere geçiş konusunda da pürüzlerle karşılaşmakta, hatta öğrenciler geçiş yapmaları halinde birinci sınıftan başlamak durumunda kalabilmektedirler. Sonuç olarak öğrenciler yatay geçiş ümidi ile kayıt yaptırmış olsalar bile istisnalar dışında da ne Türkiye üniversitelerine, ne de yurt dışındaki üniversitelere geçememekte, öğrenimlerine KKTC de devam etmek durumunda kalmaktadırlar.

TABLO 33

Yatay Geçiş Yapmayı Düşünüp Düşünmediği?

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	15	22.7	18	39.1	33	29.4
BELKİ	16	24.3	13	28.3	29	25.9
HAYIR	35	53.0	7	32.6	50	44.7
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

IV. BÖLÜM

ÖZET YARGI VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu son bölümünde, ilk üç bölümün özeti verildikten sonra varılan yargılar ve önerilere yer verilecektir.

Özet

Bugün bir gelişmişlik ölçütü olarak görülen eğitim, ilerlem düşünün peşinde hızla kalkınma yarışına girmiş tüm ülkeler için sorunları ivedilikle çözülmesi gereken bir konu haline gelmiştir.

İlk ve orta öğrenimini geliştirme yolunda, özellikle son yıllarda başarılı adımlar atmış Türkiye yükseköğretim alanında aynı başarıyı gösterememiştir. Her yıl üniversite sınavlarına başvuran öğrencilerin ancak 1/4 kadarlık bir kesimi yükseköğrenim görme hakkı elde edebilmekte, yaklaşık 3/4'ü ise açıkta kalmaktadır. Bu durum yurt içinde çeşitli nedenlerle yükseköğrenim görme hakkı elde edememiş kitlenin bir bölümünü yurt dışında başka eğitim olanakları aramaya itmektedir.

Türkiye yurt içinde yükseköğrenim öğrenim gören öğrencilerin yurt dışındakilere oranı açısından dünya ülkeleri arasında yapılan sıralamada en yüksek orana sahip ikinci ülke konumundadır. Yurt dışında okuyan öğrencilerin yaklaşık 1/3' ü ise Türkiye'nin Güney komşusu olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bu gün Doğu Akdeniz, Yakın Doğu, Lefke, Gime American ve International American Üniversitesi olmak üzere toplam beş üniversite faaliyet göstermektedir. Eğitimin paralı olduğu bu üniversitelerde okuyan toplam öğrenci sayısı 11.000 dir. Bu öğrencilerin yaklaşık 7800'ünü, bir başka deyişle %67.5'inin TC uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır.

KKTC üniversitelerinde okuyan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu Türkiye'den gelen öğrenciler oluşturmalarına rağmen, bugüne kadar bu öğrencilerin niteliklerini, sosyo-kültürel özelliklerini ya da beklentilerini tanımlamaya yönelik herhangi bir akademik araştırma yapılmamıştır. Bu durum KKTC üniversiteleri açısından gelecekteki ve şu andaki hedef kitlelerini tanımak ve kurumsal hedef ve stratejilerini buna göre belirlemek konusunda zorluklar yaratmakta; Türkiye açısından ise, TC uyruklu öğrencilerin neden KKTC üniversitelerini seçtikleri, bu seçimi bilinçli yapıp yapmadıkları, kendilerini bu seçime iten nedenlerin neler olduğu konularındaki soruları yanıtsız bırakmaktadır. Yapılan bu çalışma ile öğrencilerin sosyo-ekonomik açıdan profili çıkartılarak, bu alandaki bilgi ihtiyacının bir dereceye kadar karşılanmasına çalışılmaktadır.

Bu araştırmada, toplam öğrenci mevcudunun yaklaşık 3/4' ünü bünyesinde barındıran iki büyük üniversite (Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu Üniversiteleri)'de okuyan öğrenciler arasından rastlantısal olarak 242 öğrenci seçilmiştir. Çalışmada temel veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Ayrıca, ilgili yazılı kaynakların yanısıra, yüzyüze görüşmeler de yapılmıştır. 242 kişilik gruba uygulanan anketlerin geri dönme oranı yaklaşık % 47 olarak gerçekleşmiş, böylece evrenin yaklaşık % 1.8 lik bir kesimine ulaşılabilmektedir.

Yapılan çalışma sırasında KKTC'nde okuyan üniversite gençliğinin çok büyük bir bölümün erkek öğrencilerin oluşturduğu saptanmıştır. Yine elde edilen bigilere göre bu öğrencilerin yaş ortalamaları 21.8, en çok rağbet ettikleri bölümlerin ise mühendislik ve işletme-ekonomi bölümleri olduğu saptanmıştır.

KKTC üniversitelerinde okuyan öğrencilerin 1/3'ü kolej çıkışlıdır. Çoğunluğunu ise genel lise mezunları oluşturmaktadır. Meslek lisesi mezunu öğrencilerin oranı ise oldukça düşüktür.

Öğrencilerin 1/5'i daha önceki öğrenimleri sırasında sınıf tekrar etmiş; 1/3'ü yeterli puan alamadığı için ÖSYM sınavlarına en az iki kez girmişlerdir. Öğrencilerin ÖYS

puanları 450 ve altında büyük bir yığılma göstermektedir. KKTC üniversitelerinde ÖSYM Sınavlarına hiç girmemiş öğrencilere rastlandığı gibi, ÖSS`de 105 puanın altında kalan öğrencilerin olduğu da saptanmıştır.

KKTC`deki üniversitelerde okuyan TC uyruklu öğrencilerin çoğu, Türkiye`nin üç büyük kentinde yaşamaktadır. Ekonomik açıdan Türkiye`nin üst ve orta-üst gelir grubuna dahil ailelerden gelmektedirler.. Öğrenci ebeveynlerinin sahip oldukları meslek grupları açısından, serbest meslek, esnaf, tüccar ve sanayicileri çoğunluktadır. Babaların yarısından fazlası, annelerin ise 1/3`ü yükseköğrenimlidirler. Yine elde edilen bigilere göre öğrencilerin 1/3`ünün hem annesi hem de babası gelir getiren bir iş kolunda faaliyet göstermektedir.

Öğrencilerin KKTC`ndeki ortalama aylık giderleri 21 milyon TL`dir. Öğrencilerin çok küçük bir bölümü okulların sağladığı burs olanaklarından yararlanabilmektedir. Geriye kalan kısmının ise KKTC`ndeki tüm harcamaları aileleri tarafından karşılanmaktadır.

KKTC`nde bulunan TC uyruklu öğrencilerin 3/4`ü kendi kiraladıkları evlerde yaşamakta ve giderlerinin önemli bir bölümünü bu evler için ödekileri kiralar oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 9/10`u evlerini arkadaşları ile paylaşmaktadırlar. Bu evlere ödenen ortalama aylık kira 175 Dolardır.

KKTC`deki üniverstilerde okuyan TC uyruklu öğrenciler, sosyo-kültürel etkinlikler yönünden oldukça sınırlı olanaklara sahiptirler. Buna bağlı olarak boş zamanlarını arkadaşları ile cafe, bar türü eğlence yerlerine giderek geçirmektedirler.

DAU`de okuyan öğrencilerin yaklaşık %70`i aldıkları eğitimi kaliteli ve öğretim görevlilerini yeterli; YDU`de ise tam tersine, öğrencilerin %70`i aldıkları eğitimi kalitesiz, öğretim görevlilerini yetersiz görmektedirler. Okulların fiziksel olanaklarının yetersizliği öğrencilerin ortak şikayet konusudur. KKTC`deki üniversitelerin hepsinin bina sıkıntısı vardır. Toplam beş üniversiteden üç tanesinin derslik ve sosyal tesis inşaatları devam ederken; iki tanesi, eğitimlerini geçici olarak kiralanmış ev, iş yeri, cafeterya, otel, lokanta olarak inşa edilmiş binalarda sürdürmektedirler.

Yargı

KKTC'deki üniversiteler sahip oldukları öğrenci kitlesi açısından varlıklarını büyük ölçüde Türkiye'ye bağımlı olarak sürdürmektedirler. Bu üniversitelerin yükseköğretim çağındaki TC uyruklu gençlere eğitim olanakları sunarak Türk Yükseköğretim Sisteminin yükünü az da olsa hafiflettiği doğrudur. Ancak, KKTC ekonomisine çok büyük katkıları olan bu üniversitelerde verilen eğitimin standartları oldukça düşüktür. Bu durum üniversitelerin birer eğitim merkezi olmalarından çok ticarethane olarak görülmelerinden kaynaklanmaktadır. Şöyle ki; KKTC üniversiteleri finansal kaynaklar açısından tamamiyle öğrencilerden elde ettikleri gelirlere bağlı olduklarından, mümkün olduğu kadar fazla öğrenci çekmeye ve ellerinde tutmaya çalışmaktadırlar. Bu durum pekala, üniversiteler arası rekabeti yaratarak nitelik yükselmesini sağlayabilir. Ancak KKTC üniversiteleri kayıt koşullarından başlayarak hemen hemen diğer tüm konularda öğrencilere kolaylık ve iltimaslar tanıyarak öğrenci mevcutlarını arttırmaya yönelmişlerdir. “Şartlı kabul, misafir öğrenci vb...” adlarla kayıt için gerekli koşulları sağlayamayan öğrencileri kabul etmek veya daha fazla öğrenci çekebilmek için giriş koşullarını kolaylaştırmak yanlış bir ticari anlayıştır. Nitekim bu üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin çoğu başarı sınıflandırmasında ortanın altında olan, ve yatay geçiş yapma, askerliğini erteleme, Türkiye'de başka bir üniversiteye ya da istediği bölüme girecek yeterli puanı alamama gibi nedenlerle bu üniversitelere kayıt yaptırmış öğrencilerden oluşmaktadır. Deyim yerindeyse bu üniversiteler sayesinde emekleri (başarıları) ile elde edemedikleri eğitim hakkını satın almaktadırlar.

Öte yandan Türkiye özel üniversiteler açma yolunda gerekli yasal düzenlemeleri yaparak, özel sektörü teşvik yolunda adımlar atmakta olan bir ülkedir. Türkiye'de mevcut sisteme alternatif olabilecek yeni özel üniversitelerin açılması ve sayılarının artması sonrasında bu üniversitelere olan öğrenci akışı büyük ölçüde azalacaktır. Bu durum eğitim kalitelerini yükselterek rekabet edebilecek seviyeye ulaşamamaları halinde KKTC de özel üniversiteler konusunda yapılan yatırımların boşa gitmesi anlamını taşımaktadır. Bu nedenle üniversitelerin alt yapı eksikliklerini tamamlayarak bir an önce kaliteyi artırma yolunda adımlar atmaları gerekmektedir.

Öneriler

KKTC üniversiteleri verdikleri eğitim ve TC uyruklu öğrenci kabulü standartlarını yükseltilmelidirler. Bu şart sağlanabildiğinde, yalnızca TC’de değil, çevre ülkelerdeki diğer üniversiteler arasında da yeğlenen okullar konumuna ulaşabilirler. Böylece eğitim sektörüne olan katkıları (ve destekleri) büyürken, KKTC ekonomisine olan katkılarını hem yükseltebilecek, hem sürekli kılabilirlerdir.

KKTC’nde bulunan üniversiteler arasında bugün yalnızca DAU’si doktora programları açabilmektedir. Açılacak olan lisansüstü programlarının üniversitenin elinde bulunan öğretim elemanı sayısı ve onların niteliği ile yakından ilgili olduğu kuşkusuzdur. Ancak bu sorunun bir şekilde aşularak akademisyen açığı sorununa çözüm aranmalıdır.

Türk Yükseköğretiminde yeterli kapasite yaratılabildiği takdirde, KKTC’de okuyan öğrenciler, oradaki üniversitelere yönelmek yerine, Türkiye’deki üniversitelerde öğrenim görmeyi tercih edeceklerdir. Ülke içinde yükseköğrenim hakkı elde edememiş lise mezunu öğrencilerin hepsi yurt dışındaki üniversitelerde okuyamayacağına göre, Türkiye’nin yükseköğretimdeki kapasite darlığı problemini çözmek üzere başlattığı çalışmalara hız kazandırması gerekmektedir.

Türkiye’nin yükseköğretimdeki kapasite yaratma sorunu, hızlı nüfus artışı ve yetişmiş insan gücü kadar, yükseköğretim için yaratılan ekonomik kaynakların yeterliliği ile de yakından ilgilidir. Kaynakların sınırlılığı, yükseköğretimdeki kapasite probleminin çözümünü zorlaştıran en önemli etkidir. Bu noktada özel sektörün üniversite açma yolunda özendirilmesi bir çözüm olarak düşünülebilir. Nitekim KKTC’nde bulunan üniversitelerin hepsi, eğitimlerini (ekonomik açıdan) tamamen devletten bağımsız olarak sürdürmektedirler. Bugün KKTC’de bulunan üniversiteler, ülkenin en karlı yatırımları olmuşlardır. Bu gerçeğin Türkiye’deki özel sermaye sahiplerine duyularak, üniversitelerin ekonomik kaynakları konusunda bilgilendirilmeleri onların bu alana yatırım yapmaya yönelmeleri açısından faydalı olabilir.

KKTC'nde bulunan üniversitelerin, TC uyruklu mezunlarını ürün olarak TC ekonomisine geri gönderdikleri düşünülecek olursa, verilen eğitimin niteliğine ilişkin daha ileri araştırmaların yapılması gerekir.

Bu anlamda yukarıda değinilen konular doğrultusunda;

1. Üniversitelerde verilen eğitimin kalitesi, niteliği ve geliştirilmesi konularında ne gibi çalışmalar yapılabileceği
2. KKTC üniversitelerinin ülke ekonomisine katkılarının reel boyutları ve bu katkının nasıl artırılıp sürekli kılınabileceği
3. Devlet ve özel üniversitelerde verilen eğitimin nitelik açısından karşılaştırılması (DAÜ 'nün 1995-96 eğitim yılında devlet üniversitesi olabilme yolunda çalışmaları vardır. Bunun ne gibi fayda ya da sakıncaları olabileceği)
4. Öğrenci niteliklerini geliştirme konusunda neler yapılabileceği
5. Bu üniversitelerin öğrenci öğretim elemanı açısından dışa bağımlılıktan nasıl kurtulabileceği ya da bunun gerekli olup olmadığı
6. Üniversitelerin şu anda sahip oldukları akademik kadro ve nitelikleri
7. Öğrenci kabulüne ilişkin standartların ne olması gerektiği ve iki toplum arasındaki -varsa- yapısal ve ihtiyaç farklılıklarının buna etkisi
8. KKTC üniversitelerinde verilen eğitim özel üniversiteler açma konusunda çalışmalara girişen Türkiye açısından plot bir uygulama olarak kabul edilip, özelleşmenin eğitim sektörüne neler getirip neler götürebileceği konularında araştırmaların yapılmasının faydalı olacağına inanılmaktadır. Bu konuda yapılacak çalışmalara, araştırma bulgularının bir çıkış noktası teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, araştırma bulgularından ÖSYM kitapçıklarında bu üniversitelere ilişkin daha ayrıntılı bilgi verilmesi konusunda faydalanılarak, bu konu ile ilgilenen öğrencilere duyurulmasının, onları bilinçlendirmek ve daha geniş bir bakış açısı kazandırmak açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Üniversiteler çağdaş yaşamın can damarlarıdır. Diğer eğitim kademelerinden farklı olarak, ürünlerini yalnızca içinde buldukları toplumlara değil tüm dünya vatandaşlarına armağan eder ve onların hizmetine sunarlar. Dolayısıyla uluslararası bir anlam taşırlar. Bu nedenle yükseköğretim konusunda, gerek sistem, gerek yetişmiş insan kaynağı, gerekse öğrenci potansiyeli açısından böylesi iç içe geçmiş iki farklı devletin iki farklı sisteminin ortaklaşa girişeceği çalışmalar ayrı bir anlam taşımaktadır. Yapılan bu çalışmanın bundan sonra yapılacak çalışmaları özendirici ve destek olucu bir anlam taşıması araştırmacı için en büyük mutluluk olacaktır.

EKLER

EK 1 TABLOLAR

Ek Tablo 1: Sınıf Tekrarı Nedeniyle Kaç Yıl Kayıplarının Olduğu

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ		YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
YILKAYBI	SAYI	%	SAYI	%	SAYI %
1	7	53.8	6	85.7	13 65
2	2	15.5	1	14.3	3 15
3 ve üstü	-	-	-	-	- -
Cevapsız	4	30.7			4 20
TOPLAM	13	100.0	7	100.0	20 100.0

Ek Tablo 2: Öğrenimlerine ara verip vermedikleri

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ		YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ		TOPLAM	
YANITLAR	ÖĞR. SAYISI	%ÖĞR.SAYISI	%	ÖĞR.SAYISI	%
EVET	36	54.5	28	64	57.1
HAYIR	30	45.5	18	48	42.9
TOPLAM	66	100.0	46	112	100.0

Ek Tablo 3 : Öğrenimlerine Ara Verenlerin Kaç Yıl Ara Verdikleri

TOPLAM		
YIL SAYISI	ÖĞR.SAYISI	%
1 yıl	29	45.3
2 yıl	21	32.8
3 ve üstü	14	21.9
TOPLAM	64	100.0

Ek Tablo 4 :Daha önce bir işte çalıştınız mı?

TOPLAM		
YANITLAR	ÖĞR.SAYISI	%
EVET	48	42.9
HAYIR	64	57.1
TOPLAM	112	100.0

Tablo Ek 5:Ne tür bir işte çalıştıkları ?

TOPLAM		
YANITLAR	ÖĞR.SAYISI	%
AİLE KURULUŞU	30	26.8
KENDİ İŞİ	3	2.7
F.T.ÖZEL SRKT	14	12.5
F.T. DEVLET KR.	1	0.9
TOPLAM	48	42.9

Ek Tablo 6:Kaç yıl çalıştıkları

TOPLAM		
YIL SAYISI	SAYISI	%
1 YILDAN AZ	10	20.9
1.YIL	10	20.9
2 YIL	15	31.2
3 YIL	5	10.4
4 VE DAHA FAZLA	4	8.3
CEVAPSIZ	4	8.3
TOPLAM	48	100.0

Ek Tablo 7. Şu Anda Bir İşte Çalışıyor musunuz?

TOPLAM		
YANITLAR	SAYI	%
EVET	10	9.0
HAYIR	102	91.0
TOPLAM	112	100.0

Ek Tablo 8. Öğrencilerin Oturdukları Bölgelere Göre Dağılımı

TOPLAM						
BÖLGE ADI	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
MARMARA	24	36.4	16	34.8	40	35.7
İGE	7	10.6	8	17.4	15	13.4
AKDENİZ	8	12.1	2	4.3	10	9.0
İÇ ANADOLU	16	24.3	10	21.8	26	23.3
KARADENİZ	2	3.0	4	8.7	6	5.3
DO. ANADOLU	2	3.0	4	8.7	6	5.3
G. DĞ. ANAD.	1	1.5	2	4.3	3	2.7
CEVAPSIZ	6	9.1	-	-	6	5.3
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 9.Kaç kardeş oldukları

TOPLAM		
YIL SAYISI	SAYI	%
1	11	9.8
2	45	40.2
3	24	21.5
4	21	18.7
5	5	4.4
6 ve üstü	5	4.4
TOPLAM	112	100.0

Ek Tablo 10:Annelerin Eğitim Durumu Nedir?

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİV.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
İLKOKUL MZ	14	21.2	15	32.6	29	25.9
ORTAOKUL MZ	7	10.6	4	8.7	11	9.8
LİSE MZ	20	30.3	14	30.4	34	30.4
YÜKSEK OK. MZ	24	36.4	12	26.1	36	32.1
CEVAPSİZ	1	1.5	1	2.2	2	1.8
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 11: Babanızın Eğitim Durumu Nedir?

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	.SAYI	%	.SAYI	%	.SAYI	%
İLKOKUL MZ	10	15.1	9	19.6	19	16.0
ORTAOKUL MZ	6	9.1	6	13.0	12	10.7
LİSE MZ	13	19.7	9	19.6	22	19.6
YÜKSEK OK. MZ	37	56.1	21	45.6	58	51.8
CEVAPSIZ	-	-	1	2.2	1	0.9
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 12. Çalışan Annelerin Ne İş Yaptıkları

Yanıtlar	Sayı	%
- Serbest Meslek (Doktor, Avukat vs...)	12	34.4
- İşçi	2	5.7
- Memur	8	22.8
- Tüccar	5	14.3
- Diğer	7	20.0
- Cevapsız	1	2.8
TOPLAM	35	100.0

Ek Tablo 13. Başka bir Üniversitede ya da Yükseköğretim Kurumunda Eğitim Gördünüz mü?

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	.SAYI	%	.SAYI	%
EVET	12	18.2	11	23.9	23	20.5
HAYIR	54	81.8	35	76.1	89	79.5
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 14:ÖSYM Sınavına Girdiniz?

YIL SAYISI	DOĞU AKDENİZ ÜNİ		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	.SAYI	%	.SAYI	%
1	26	39.4	17	37.0	42	37.5
2	26	39.4	20	43.5	46	41.0
3	8	12.1	5	10.9	13	11.6
4 ve üstü	4	6.1	2	4.3	6	5.3
Hiç girmedim	2	3.0	2	4.3	4	3.6
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 15:ÖSS Puanının Kaç Olduğu

YIL SAYISI	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİV		TOPLAM	
	SAYISI	%	SAYI	%	SAYI	%
90-105	-	-	5	10.9	5	4.4
106-115	3	4.6	7	15.2	10	9.0
116-125	11	16.6	10	21.8	21	18.8
126-135	19	28.8	11	23.9	30	26.7
136-145	14	21.2	7	15.2	21	18.8
146 ve üstü	15	22.7	4	8.7	19	17.0
Hiç girmedim	3	4.6	2	4.3	5	4.4
Cevapsız	1	1.5			1	0.9
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 16. Kıbrıs'ta Nerede Kaldıkları

TOPLAM		
YANITLAR	SAYI	%
Ailem ile	3	2.6
Evde(Kirada)	84	75.0
Pansiyon/otelde	4	3.6
Yurtda	19	16.0
Akrabalarımın yanı	1	0.9
Cevapsız	1	0.9
TOPLAM	112	100.0

Ek Tablo 17. Burs alıp almadıkları

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	6	9.1	3	4.3	8	7.2
HAYIR	60	90.9	44	95.7	104	92.8
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 18. Ortalama Aylık Gideriniz Ne Kadar? (Yurt ve ev kirası hariç)

TOPLAM		
YANITLAR	SAYI	%
3 milyondan az	4	3.6
3-6 milyon	32	28.6
7-10 milyon	39	34.8
11-14 milyon	14	12.5
15 ml. ve üstü	21	18.7
Cevapsız	2	1.8
TOPLAM	112	100.0

Ek Tablo 19. Kıbrısta Arabalarının Olup Olmadığı.

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	17	25.8	22	47.8	39	34.8
HAYIR	47	71.2	24	52.2	71	63.4
CEVAPSIZ	2	3.0			2	1.8
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 20. Üniversite Hakkında Aldığınız İlk Bilgileri Nerden Edindikleri

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
Gazete Reklamları	15	20.5	10	20.8	25	20.6
Radyo/TV Reklam	-		3	6.4	3	2.5
Tanıdıklar	39	53.5	28	58.3	67	55.4
Broşürler	17	23.3	6	12.5	23	19.0
Başka (konsolosluk)	2	2.7	1	2.0	3	2.5
TOPLAM	73	100.0	48	100.0	121	100.0

Ek Tablo 21. Üniversitenizin Fiziksel Olanakları Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
ÇOK İYİ	8	12.1	1	2.2	9	8.0
İYİ	21	31.8	2	4.3	22	19.6
ORTA	20	30.3	12	26.1	32	28.6
KÖTÜ	14	21.2	2	63.1	43	38.4
ÇOK KÖTÜ	3	4.6	2	4.3	5	4.4
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 22 :Üniversitelerinden memnun olup olmadıkları

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	44	66.7	18	39.1	62	55.3
PEK DEĞİL	8	12.1	8	17.4	16	14.3
HAYIR	14	21.2	20	43.5	34	30.4
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

Ek Tablo 23 İmkanları Olsa Devlet Üniversitesinde Okumayı İsteyip İstemedikleri

YANITLAR	DOĞU AKDENİZ ÜNİ.		YAKIN DOĞU ÜNİ.		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
EVET	30	45.5	26	56.6	56	50.0
BELKİ	22	33.3	13	28.2	35	31.3
HAYIR	14	21.2	7	15.2	21	18.7
TOPLAM	66	100.0	46	100.0	112	100.0

EK 2 ANKET FORMU

1. Üniversitenizin adı:.....
2. Bölümünüz:.....
3. Türkiye’de sürekli ikamet ettiğiniz şehir:.....
4. Cinsiyetiniz?
  - a.( )Kadın
  - b.( )Erkek
5. Hangi yılda doğdunuz?
  - a.( )1978
  - b.( )1977
  - c.( )1976
  - d.( )1975
  - e.( )1974
  - f.( )1973
  - g.( )1972
  - h.( )1971
  - i.( )1970 ve öncesi
6. Üniversiteye gelmeden önce hangi tip liseyi bitirdiniz?
  - a.( )Meslek Lisesi
  - b.( )Düz Lise
  - c.( )Kolej
  - d.( )Özel Lise
  - e.( )Başka
7. İlkokul, ortaokul veya lisede sınıf tekrarınız oldu mu?
  - a.( )Evet
  - b.( )Hayır
8. Yukarıdaki soruya yanıtınız EVET ise, kaç yıl kaybınız oldu?
  - a.( )Bir
  - b.( )İki
  - c.( )Üç ve daha fazla
9. Liseden sonra öğreniminize ara verdiniz mi?
  - a.( )Evet
  - b.( )Hayır
10. Yukarıdaki soruya cevabınız, EVET ise kaç yıl ara verdiniz
  - a.( )Bir
  - b.( )İki
  - c.( )Üç ve daha fazla

11 Şu anda okuduğunuz üniversiteye girmeden önce başka bir üniversite ya da yükseköğretim kurumunda eğitim gördünüz mü?

- a.( )Evet   b.( )Hayır

12. Yukarıdaki soruya yanıtınız EVET ise okulu neden bıraktınız?

- a.( )İki yıllık okul idi   b.( )Sevmedim
c.( )Atıldım   d.( )Başka (yazınız).....

13. Kaç kez ÖSYS sınavına girdiniz?

- a.( )Bir   b.( )İki
c.( )Üç   d.( )Dört ve daha çok

14. ÖSS puanınız aşağıdaki gruplardan hangisine giriyor?

- a.( )90-105   b.( )105-115   c.( )116-125
d.( )126-135   e.( )136-145   f.( )146 ve üstü

15. ÖYS Puanınız aşağıdaki gruplardan hangisine giriyor?

- a.( )350'den daha az   b.( )351-400   c.( )401-450
d.( )451-500   e.( )501-550   f.( )551 ve üstü

16. Daha önce bir işte çalıştınız mı?

- a.( )Evet   b.( )Hayır

17. Yukarıdaki soruya cevabınız EVET ise ne tür bir işte çalıştınız?

- a.( )Aile kuruluşunda
b.( )Kendi işimde
c.( )Full-time özel bir şirkette
d.( )Full-time devlet sektöründe
e.( )Part-time özel bir şirkette

25. Babanızın eğitim durumu nedir?

- a.( )Okuma yazma bilmiyor
b.( )Okuma yazma biliyor
c.( )İlkokul mezunu
d.( )Ortaokul mezunu
e.( )Lise mezunu
f.( )Yüksekokul mezunu

26. Ailenizin ortalama aylık kazancı nedir?

- a.( )10 milyon TL'in altında
b.( )11-30 milyon
c.( )31-50 milyon
d.( )51-70 milyon
e.( )71-90 milyon
f.( )91-110 milyon
g.( )111 ve üstü

27. Annenizin mesleği nedir?

- a.( )Ev hanımı
b.( )Serbest meslek sahibi (doktor, mühendis, avukat vs.)
c.( )İşçi
d.( )Devlet memuru
e.( ) Başka (Yazınız) .....

28. Babanızın mesleği nedir?

- a.( )Serbest meslek sahibi (doktor, mühendis, avukat vs.)
b.( )İşçi
c.( )Çiftçi
d.( )Devlet memuru
e.( )Esnaf/zanaatkar
g.( )Tüccar/sanayici

29. Aylık gideriniz ne kadar- (yurt giderleri veya ev kirası hariç)

- a.( )3 milyondan az
- b.( )3-6 milyon
- c.( )7-10 milyon
- d.( )11-14 milyon
- e.( )15 ve daha üstü

30. Kıbrıs'ta nerede kalıyorsunuz?

- a.( )Ailemle beraber yaşıyorum
- b.( )Evde (Kirada)
- c.( )Pansiyonda/otelde
- d.( )Yurtta
- e.( )Akrabalarımın yanında
- f.( )Başka (Yazınız) .....

31. Evde kalıyorsanız evinizi kaç kişi ile paylaşıyorsunuz?

- a.( )Yalnız kalıyorum
- b.( )1 kişi ile
- c.( )2 kişi ile
- d.( )3 kişi ile
- e.( )4 ve daha fazla

32. Kaldığınız ev için ne kadar kira ödüyorsunuz?

- a.( )100-150 dolar (\$)
- b.( )151-200 dolar
- c.( )201-250 dolar
- d.( )251-300 dolar
- e.( )301-350 dolar
- f.( )351 ve daha üstü

33. Kıbrıs'ta sevdiğiniz üç şeyi yazınız.

- a.( )
- b.( )
- c.( )

34 Kıbrıs'ta size en çok sıkıntı veren üç şeyi yazınız.

- a.( )
- b.( )
- c.( )

35. Kıbrıs'ta arabanız var mı?

- a.( )Evet
- b.( )Hayır

Aşağıdaki sorulara birden fazla yanıt verebilirsiniz?

36. Haftada kaç akşam dışarı çıkıyorsunuz?

- a.( )Hiç çıkman
- b.( )Çok nadir çıkarım
- c.( )1 akşam
- d.( )2-3 akşam
- e.( )4-5 akşam
- f.( )Hemen hemen her gün

37. Dışarı çıktığınız akşamlar genellikle neler yaparsınız?

- a.( )Genellikle bir arkadaşımın evine ziyarete giderim.
- b.( )Sinemaya giderim
- c.( )Eğlence yerlerine giderim (Cafe/Bar vs.)
- d.( )Başka (yazınız) .....

38. Boş zamanlarınızda neler yaparsınız?

- a.( )Kitap okurum
- b.( )Televizyon seyrederek
- c.( )Cafe ya da bara giderim
- d.( )Spor yaparım
- e.( )Başka (yazınız).....

39. Bu üniversite hakkında aldığınız ilk bilgileri aşağıdakilerden hangisi vasıtasıyla edindiniz?

- a.( )Gazete reklam ve ilanları ile
- b.( )Radyo/TV aracılığı ile
- c.( )Tanıdıkları aracılığı ile
- d.( )Broşürler aracılığı ile
- e.( )Başka (yazınız).....

40. Bu üniversiteye kayıt yaptırma nedeniniz ne idi?

- a.( )Türkiye’de istediğim yere girecek yeterli puan
- b.( )Yabancı dil öğrenmek
- c.( )Birkaç yıl okuyup başka bir üniversiteye geçiş yapmak
- d.( )Askerliğimi ertelemek
- e.( )Ailemin isteği
- f.( )Başka nedenler (Yazınız)

41. Yatay geçiş yapmayı düşünüyor musunuz?

- a.( )Evet
- b.( )Belki
- c.( )Hayır

42. Şu anda seçme şansınız olsa özel bir üniversite yerine parasız bir devlet üniversitesinde okumayı tercih eder misiniz?

- a.( )Evet
- b.( )Belki
- c.( )Hayır

43. Okulunuzda verilen eğitimin kalitesi hakkındaki fikriniz nedir?

- a.( )Çok iyi   b.( )İyi   c.( )Orta
d.( )Kötü   e.( )Çok kötü

44. Okulunuzda eğitim veren akademik personelin niteliği hakkındaki fikriniz nedir?

- a.( )Çok iyi   b.( )İyi   c.( )Orta
d.( )Kötü   e.( )Çok kötü

45. Okulunuzun sahip olduğu fiziksel olanaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a.( )Çok iyi   b.( )İyi   c.( )Orta
d.( )Kötü   e.( )Çok kötü

46. Okuduğunuz okuldan memnun musunuz?

- a.( )Evet   b.( )Pek memnun değilim   c.( )Hayır

EK 3 GÖRÜŞME FORMU

1. Üniversitenin Adı :

2. Üniversitedeki Fakülteler

3. Üniversite Bünyesindeki Yüksekokullar

4. Varsa Üniversiteye Bağlı Diğer Okullar

5. Üniversitenin Tahmini Öğrenci Kapasitesi

6. Üniversitenin Şuandaki Öğrenci Mevcudu

7. Üniversitenin bina sayısı, varsa bu alandaki projeleri

a.) Eğitim amacıyla kullanılan bina sayısı

b.) Derslik Sayısı

c.) Sahip olduğu sosyal tesisler.

8. Üniversitenin Yurt olanakları

9. Üniversitenin Akademik Personel Sayıları

Profesör.

Doktoralı Ö.G

Doçent

Masterli Ö.G

Yard. Doçent

Okutman

Öğr. elemanı

10. Üniversitenin Kayıt ve Giriş Koşulları

11. Görüşmecinin Kişisel Gözlemi

KAYNAKÇA

ALKAN, Cevat. Eğitim Teknolojisi. Ankara. 1977

BAŞBAKANLIK Çağdaş Eğitim, Çağdaş Üniversite. Başbakanlık Yayınları Ankara 1992.

DİKMEN, Orhan. Yüksekokullar Meselesi Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurumları Derneği. İstanbul. 1971.

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ.. Doğu Akdeniz Üniversitesi Tanıtım Kataloğu 1994, Lefkoşa 1994

_____.Doğu Akdeniz Üniversitesi Tanıtım Broşürü 1995 Lefkoşa 1995

DOĞRAMACI, İhsan.. Higher Education in Turkey, Education In Turkey, Kasım 1989. Ankara.

Devlet Planlama Teşkilatı Genel Ekonomik Hedefler 1993, DPT, Ankara 1993

_____..VI.Bes Yıllık Kalkınma Planı 1984-1988, DPT, Ankara 1984

_____..VII. Bes Yıllık Kalkınma Planı Başbakanlık Genelgesi, DPT Ankara 1993

_____.1994 Yılı Programı. DPT. Ankara

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü. KKTC Üçüncü Bes Yıllık Kalkınma Planı. Lefkoşa 1993-1997

_____..KKTC 1995 Yılı Programı. Lefkoşa, 1995

GİRNE AMERICAN UNIVERSITY GİRNE American University Tanıtım Kataloğu 1994, Girne. 1994

_____.Girne American University Tanıtım Broşürü 1994, 1995

GÜRÜZ, Kemal. Türkiye’de Çağdaş Eğitim ve Çağdaş Üniversite. Rektörler Toplantısı 1992, Başbakanlık Yayınları, Ankara 1992

INTERNATIONAL AMERICAN UNIVERSITY. International American University Tanıtım Kataloğu 1994. Girne 1994

_____ International American University Tanıtım Broşürü 1994, 1995

KAYA, Yahya Kemal. İnsan Yetiştirme Düzenimiz. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, Ocak 1981

“Üniversitelerimiz Hoca Fakiri”. Kıbrıs Gazetesi 6 Kasım 1994, sf. 5

”Bütçe açıklandı; 14 trilyon”.. Kıbrıs Gazetesi 6 Aralık 1994, sf. 5

KORKUT, Hüseyin. Türk Yüksek Öğretiminde Yeni Model Arayışları Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Dergisi. c. 17 Sayı 90. Ankara 1993

K.O.K. (Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı). Yükseköğretimde Uygulamalar ve Yönelimler. Ankara 1992

LEFKE ÜNİVERSİTESİ. Tanıtım Broşürü 1994 Lefke, 1995

MEKB (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Başkanlığı.)
: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yükseköğretim istatistikleri 1988-1994, Lefkoşa

MIHÇIOĞLU, Cemal Üniversiteye Girişin Düzenlenmesi. Ankara Üniversitesi Yayınları. Ankara 1974

NEAR EAST UNIVERSITY. Tanıtım Kataloğu 1994, Lefkoşa, 1994

_____ . Tanıtım Broşürü 1994 Lefkoşa 1995

ÖSYM (Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi). 1977 Üniversiteler Arası Seçme Sınavına Katılan Adayların Sosyal, Ekonomik ve Eğitimsel Nitelikleri Üzerine Bir İnceleme, ÖSYM, Ankara, Haziran 1978

_____ . 1991-1992 Ders Yılı İstatistikleri, ÖSYM, Ankara 1992

- _____ . 1992-1993 Ders Yılı İstatistikleri, ÖSYM, Ankara 1993
- _____ . 1993 ÖSYS 1.Basamak Sınav Kılavuzu, ÖSYM, Ankara 1993
- _____ . 1993 ÖSYS 2.Basamak Sınav Kılavuzu, ÖSYM, Ankara 1993
- _____ . 1994 ÖSYS 1.Basamak Sınav Kılavuzu, ÖSYM, Ankara 1994
- _____ . 1993 ÖSYS 1.Basamak Sınav Kılavuzu. ÖSYM, Ankara 1993
- _____ . 1994 ÖSYS 1.Basamak Sınav Kılavuzu ÖSYM, Ankara 1994
- _____ . 1994 ÖSYS 2.Basamak Sınav Kılavuzu, ÖSYM, Ankara 1994
- _____ . 1995 ÖSYS 1.Basamak Sınav Kılavuzu, ÖSYM, Ankara 1995
- _____ . 1977 ÖSYS Sınavına Katılan Adayların Sosyal, Ekonomik ve Eğitimsel Nitelikleri üzerine bir İnceleme ÖSYM, Ankara Haziran 1978
- SERTER, Nuray . Üniversitemizde No-Show. AÖF Yayınları, Eskişehir 1990
- _____ Üniversitelere Giriş Sorunu. Kurgu Dergisi 5., AÖF Yayınları. Ocak 1989
- TBMM. Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası, TBMM Yayınları, Ankara 1983
- TÜSİAD. Türkiye’de ve Dünyada Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji Tüsiad Yayınları, T/94-167, İstanbul 1994
- _____ . 21. Yüzyıla Doğru Türkiye . Tüsiad yayınları, İstanbul, Ocak 1993
- _____ . Türkiye’de Eğitim . Tüsiad yayınları. Ankara 1990.
- UNESCO Higher Education in Turkey, Unesco, Cepce 1990
- YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ Yakın Doğu Üniversitesi Tanıtım Kataloğu, 1994
- _____ . Yakın Doğu Üniversitesi Broşürü, 1994

YODAK. (Yüksek Öğretim Düzenleme ve Akreditasyon Kurulu). Yükseköğretim Kuruluş ve Teşkilat Yasası. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları , Lefkoşa. 1992.

YÖK (TC Yükseköğretim Kurumu).. Yüksek öğretim İstatistik Yıllığı 1992. YÖK, Ankara 1993

_____.. Yüksek öğretim İstatistik Yıllığı 1993. YÖK, Ankara 1994

_____.. Yüksek öğretim İstatistik Yıllığı 1994. YÖK, Ankara 1995

YÖK VE MEB. (Yükseköğretim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı). Yükseköğretimde Gelişme Planı; 1992-2012 .Başbakanlık Yayınları, Ankara 1991